

Firmáimnak és balekjaimnak szeretettel

Ruzsinszky László: TEMPUS

Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián,
Leraktunk minden vizsgát, no egy-kettő híján.
Megittunk egy pár ekset és jó néhány létra bort,
A dicső Firma az volt, ki szerte udvarolt.

Szép idő volt, jó idő volt,
Kár, hogy elmúlt, jaj, de kár.
Feleségünk majd lesz nekünk,
Aki számon kéri majd, hogy
Selmec, Selmec, Selmec, Selmec,
Te vagy az oka mindennek,
Selmec, Selmec, Selmec, Selmec,
Te vagy az oka mindennek!

I.

Lövérekre rálehelte sorvasztó csókját az ősz. Csodálatos színekben pompáztak a fák és az utak. A Váris zajos kedvével elrohant a síró őszi szél. Ráterpeszkedett lomha szárnyával a villákra a köd, mint nehéz bánat a lélekre. Arany fákról arany levelek hulltak alá. Arany lett az út, zörgő színarany. Kopaszodtak a fák. Minden kincsüket elszórták. Örege, szegényen zörgették gallyaikat.

A Honvéd úton az egyik kertajtó nagy robajjal csapódott be. Egy férfi állt meg előtte. Gondolkodott. Nem tudta mitévő legyen. Csábította az őszi erdő elmúlást éneklő varázsa, a természet csodatemplomának ezer szépségről zengő ígérete. De félt a magánytól. Emberek után vágyott, hiszen a magány és egyedüllét őrjítő unalma elég sokáig volt már kísérője az életúton.

...Lassan megindult lefelé a városba az aranylevelekkel párnázott úton. Csizmája nyomán sírón sodródtak össze a falevelek.

A sápadt őszi nap kíváncsian vetette rá ködlepte tekintetét. Különös jelenség volt. Nagy, bő malaclopója alól kilátszott fekete, kopott grubenja. Ezt hímzett, tarka foltok tették érdekessé. Nadrágja ráborult a csillogó csizmára. A kis selmeci sapka ébenfekete nagy haját takart. Kezében fokost lóbált, s oly közömbösen ment, mintha gondtalan gondolatait a fokosa végén hintáztatta volna. Két csillogó, szénfekete szeme rejtelmes, titkos tűzü gyémántként fénylett. Mély fájdalmak, borongó bánatok keserű vonásait marta szelíd, de mégis férfias erőt mutató arcára az élet. Valami furcsa öreg nóta oldalgott ki az ajkán. Halkan, nagyon halkan.

Az Alsólövőer utcában már elhagyta a kedve. Itt emberek jártak. Utána eresztették bámész tekintetüket. Pedig alig ismerte itt valaki. Kopogó lépteinek egyhangú zenéjébe belekapcsolódtak gondolatai...

– ...Kipp-kopp... kipp-kopp... az ember sorsa ilyen furcsa, visszaveti oda, ahol évekkal ezelőtt vidám gyerekkacagással folytatta a víg stúdiók gondtalan életét...kihagy néhány tartalmatlan, üres évet, amikor lelkén a gondeke szántott csak bánatbarázdákat, s a fájdalom firkálta tele hullámos, mély vonalakkal a homlokát... és most újra minden a régi... kipp-kopp, egyik nap jön a másik után, mint egyik lépés a másik után...

Az átjárónál nagy zaj fogadta. Egy csomó waldenes és grubenes főiskolás nagy lármával vett körül valakit. Kísérői ugyan azt állították, hogy csak „valami”. Az öreg diák arcán napfényes mosoly suhant át. Látta, hogy a fiúk közt alig van idősebb. Másodévesek, kohlenbrennerek. Zotyó az egyetlen vén veterán. Ő vette először észre. A hír szájról-szájra járt.

– Jön Demény Robi...

– Jön Demény Robi...

A fiúk bamba képpel meredtek rá. Szemükből kibuggyant a tisztelet...

– Szervusztok fiúk! Jó szerencsét!

– Szervusz Robi! – ordította Zotyó bödőletes hangján.

– Csakhogy megjöttél újra közénk öregem.

A kohlenbrennerek is melegen üdvözölik a sokat emlegetett Robit, a legöregebb, az utolsó selmeci diákot.

Zotyó ezalatt letette a csomagot azzal az elegánsan öltözött úrral, akit ők csak „baleknak” neveztek. A páciens homloka gyöngyözik.

– Bulek, mutatkozz be! – mordul rá az öreg Zotyó.

– Szentiványi Attila.

– Szervusz buli – üdvözli a vén diák.

Kéz kézre talál, Robi tekintete végigfut a balekon. Tetszik. Szép, szőke, magas gyerek. Elegáns. Látszik, ott ring még ajkán anyja búcsúcsókja, kishúga ölelése ott maradt a vállán, s hogy nem fakad sírva, csak azért van, mert apja férfias tekintete lobban elé.

– Hová visznek?

– Lakást keresek. A fiúk azt mondták, hogy itt van a közelben. De már több, mint egy órája megyünk.

A kohlenbrennerek harsányan nevetnek. Vagy tízen újságotják, hogy végigvitték a bulekot a Várkerületen, egészen a város túlsó felén lévő Szent Mihály templomig. Majd az Erzsébet utca közepén a villamos sínek mellett megálltak. Vagy húsz percig nevettek a soproniak a bulekon, mert a kohlenbrennerek újságották fünek-fának, hogy a villamost várja. Ki gondol arra, különösen, ha bulek valaki, hogy Sopron nem olyan közönséges város, mint a többi. Itt a villamos – csak volt, s a jobb időknek emléke maradjon, a síneket nem szedették fel a jó városatyák.

De van itt más különlegesség is. A Petőfi téren Liszt Ferenc szobra áll. Egy utcának van három neve is, míg a Deák tértől a Lővérekbe jut. Nem is csoda, hiszen annyi bölcs embere volt és van mindig ennek a városnak, s ezekről mind utcát kell elnevezni. Kevés az utca, hát így segítenek rajta. Mondhatnánk azt Madách szavaival is: Sok az eszkimó, kevés a foka.

Robi hirtelen gondolt egyet.

– Buli! Akarsz velem lakni?

A buleknak megcsillant a szeme. Mohón, de mégis kissé félve – ki tudja, nem egy újabb másfél órába kerül-e – felelt:

– Igen.

– Zotyó! Fiúk! Adjátok nekem a buleket.

– Nekem már úgyis dolgom van – felelt Zotyó.

A bulekra éhes kohlenbrenner hadnak megnyúlt kissé az orra. De Firma, Firma! Bele kellett nyugodni a változtathatatlanba. Átadták a buleket.

Elbúcsúztak.

Zotyó a Csengery utcán befordult. A kohlenbrennerek, mint a szélvész megindultak új balekcsemegére lesve. A sarokról még visszanéztek, s nemes kohlenbrenner vérük majd megfagyott a látványtól. Szörnyűség! A balek egyik csomagját az öreg Firma vitte!

II.

A diákszobában nagy, nyugodt csend. Csak a kis, apró kályha barátságos duruzsolása hallatszik.

Robi és a bulek ott ül mellette. Az öreg diák nagy fene pipából gyönyörű kék füstöt ereget. Beleszövi gondolatait...

A bulek szeme a füstfelhőbe néz. Lelke visszaödöng a múltba... Eszébe jut az otthon, ahogy jó anyja aggódva csomagolt. Ahogy az apja járkált és tanácsait csak rá szabadította. Aztán a búcsú. A vonat. Ahogy Győrt elhagyta, folyton beleütődött ebbe a szóba: balek...

Tekintete kint kóborolt a határ ezer színű forгатagában. Nézte, hogy rohannak visszafelé a sárga fák, öreg gémeskutak. Fel-felugrott egy nyúl a töltés mélyéről... olyan volt mint egy gyors, elszánt gondolat, amely lappang az agy rejtelmes mélyén, míg fel nem zavarják.

Aztán feltűnt az őszi hervadásban, a völgyben Sopron. Ódon kövek. A várostorony sasfejes csúcsa feléje hajolt. A szélmalom ránézett homályos szemével a vonatra, s talán azt gondolta: „Olyan ez is mint a többi: jön-megy.” És újra és mindig új

vonatok jönnek. Nem látja, hogy új vágyak indulnak útra, új kedvet hoz a város szürke kövei közé a vonat.

Befutottak az állomásra. Megálltak.

...és megállt a gondolata. Tekintete rátévedt a szobára, a Firmájára.

– Milyen furcsa világ ez – gondolta. Ránézett a falra. Hazug szavakat kiabáltak feléje a tarka plakátok cifra betűi. Köztük egy vívókard lóg a falon. Mellette egy nagy csomó vonalzó. A szekrény tetején a bányáslámpa áll sötéten, komoran, mint nagy, örök szimbóluma a földmély rémítő veszélyének. Mintha azt hirdetné: „Látjátok, én most sötét vagyok. Hideg. Szívtelen, mert idegenben vagyok, mert nem otthon élek. Látnátok csak lenn, a bányák mély ölén! Ott kigyúl a szívem. Vezér leszek. Kincs leszek. Ott én vagyok a nap, a remény. Én vagyok minden!”

A szekrény mellett fénytelen *farbőr* lóg felakasztva. Ráborul a nagy rajztáblára. Erre valamelyik unatkozó Firma nagy betűkkel róttá rá a balek-tízparancsolat első három pontját: balek kusch! A balek tekintete a diákra téved. Olyan ez mind, mint az álom. Felhőben ül egy ember. Pipázik. Tarka foltok vannak hímezve a kabátjára. Szép lánykezek varrták féltő gonddal, s míg varratták, dalt dalolt hozzá a szívük...

A balek elgondolkodott.

– Hej, ha majd neki is lesz egy ilyen csodálatos ruhája! De sok folt lesz azon majd...

Ekkor eszébe jutott valaki...Ki tudja miért? Hogyan? Ahogy cipeltették vele a fiúk a Várkerületen a csomagot, találkoztak valakivel. Ki lehetett? A szeme olyan volt mint a sötét őszi éj. A haja, mint a fekete szén. Összefonódott a tekintetük.

Egy tekintet és sorsok dőlnek el, vágyvárak épülnek és mesék születnek a lélek mélyén...és mikor minden szépen elkészült belenyúl a mesébe kegyetlen kezével a Valóság.

A bulek szeme a Firma ágyára tévedt. Fölötte kis aranykeret ringat egy képet. Mosolygó, szőke hajú lányka képe. Irigyelte a Firmát. Bárcsak ő is ide tehetné a fekete lány képét...

Aztán eszébe jutott, hogy hozott magával egy képet. Lányét. Az ófalusi doktor lányáét. Micsoda szép napok emléke főződött ehhez a képhez...Szerelem. Nóta. Reggelig tánc. Éjjeli zene... „Csak egy kislány van a világon...” És most jó volt erre gondolni. Előkereste a kis képet. Ágya fölé akasztotta... és egészen eltűnt lelkéből a fekete lány karcsú alakja, babonás szeme...

Szeretett volna dalolni...de elfojtotta a dalt. Érezte, hogy nem simul ehhez a szobához minden nóta. Félt, hogy megzavarja hangulatát. Félt, hogy beleütődnek a

sok kamaradíszebe a szó. Megremegtetné a rosszlábú asztalt. Hisz ez biztosan nemigen hallott itt más nótát jó néhány éve...

A szekrény oldalára szerelmes diák rótt fel egy szívet s furcsa, esetlen betűkkel írta bele ezt a szót: Baby... Aztán a széket nézte. Olyan gyengén állt a lábán mint öreg gazdái, a régi jó főiskolások sörét mind ő itta volna meg. A sarokban sörösibrikék tátogatták tikkadt szájukat. Szomorúan, hangtalanul lógott a színes szalagú mandolin... Az éjjeliszekrényen vigyorgó halálfej belefehérett a sötétbe. Csodálatos volt ez a kép. A parázs az élet rózsaszínben játszó színeit sugározta. A jövő, a sötét jövő mélyén azonban ott vigyorgott, röhögött egy fehér, odvas fogú halálfej... A bulek kissé összeborzadt. Remegő tekintete újra visszatért a diákhoz és nyugodt arca láttán megnyugodott... Egy elárvult őszi légy röppent rá a mandolinra. Halkan megzengett egy húr, s a hang röpködött a holt csendű szobában, majd lehullt némán a sarok sötétjébe.

– Te buli – szakította meg Robi a csendet – hogy tetszik neked eddig, ami történt?

A balek a kérdésre a bódorgó füstbe nézett. Csak annyit mondott halkan:

– Különös... nagyon különös.

Aztán egy pillanatnyi csönd lett. Majd az öreg diák kezdte:

– Különös, de valami csodálatos diákélet ez a miénk! Csak meg kell érteni. Nem ide való. Otthon, Selmecen, hej, de másként volt!

Fájó, nehéz sóhaj szakadt fel a lelkéből. Hallgatott. Szemeiben egyszerre tengernyi szeretet fényugara ragyogott és ott ringott az ólomsúlyú bánat könnye. Ott ödögött a lelke a kopott utcákon. Felballagott a Hibalkára... a Leányvár ódon szépségén gyönyörködött... az Alma Mater ős falait csókolta végig a tekintete... Emlékmécszet gyújtott egy kövirózsás ház ablaka alatt. Felballagott a Schacht-kocsma girbe-görbe útján... Íratta fel az öreg Flórisnál az aufkönyvbe a sokszámú söröket... Vége... Mindennek vége.

Aztán Sopronra gondolt.

Megtörte a csendet.

– Te buli, figyelj ide. – kezdte lassan, halk hangon. – Egy kis tanácsot akarok adni. Útravalót, holnapra. Tudod nálunk ez a szokás. Az elsőéves a balek. Nagyon sokat kell neki túrnie és elviselnie a barátságért. De ez csak alázatosságra szoktatás. Leszállítják az érettségizett ifjút arról a magas polcra, ahol magát lenni képzelet. Megmutatják nekik, hogy semmik és senkik tulajdonképpen. Hogyha valamik akarnak lenni, itt kell kezdeniük... Csak szeretettel csinálj végig mindent. Nyugodj meg mindenben. Ne vágj kedvetlen képet soha. Jövőre te leszel a kohlenbrenner.

Te fogod majd legjobban ugratni a balekságot. Így volt ez évtizedeken át. Így lesz talán még sokáig.

– Holnap lesz a balekvizsga. Sok minden fog történni. Játssz meg derűs lélekkel. Lebegjen előtted mindig az, hogy ezek barátaid. Most próbára tesznek, hogy nehéz időkben tudsz-e a barátjuk maradni.

Elhallgatott. Kiverte a pipa hamuját. Letette. Megállt az ablak előtt. Kinézett a bús őszi éjbe. A szél táncrea perdítette a faleveleket. Úgy fújta a tánchoz a nótát, mint valami öreg oláh dudás. A szomszéd szobában az óra ütött. Megszámlálták. Tizenegy.

– Feküdjünk le buli.

A bulek bólintott.

Robi kiment. A kertajtót nagyon csapkodta a szél. Azt ment becsukni. Jól esett neki érezni a hideg, metsző szelet. Úgy tudott most ennek örülni. Megállt a kert közepén. Hagyta, hadd verje arcához a sáros leveleket a szél, hadd kuszálja össze a haját, cibálja a kabátját...

Felmerült előtte a múlt. Most, hogy szabad lett, még többször kocogtatott be egy kis selmeci ház ablakán... pedig tudta, hogy talán sohse fogja meglátni azt... soha... Aztán a cella jutott az eszébe. Rothadt szalma, rozzant szék, kis szellőzőablak. Felsajgott a korbácsütések nyoma. Sok szomorú emlék rohanta meg. Összerezzent.

Befelé indult.

Benn a bulek az ágya előtt térdelt és imádkozott. Az öreg diák csak nézte... Aztán eszébe jutott, mily jó lenne neki is imádkozni. Már régen, nagyon régen nem imádkozott.

Árván, egyedül áll a világban.

Megrohanták a fájó emlékek, s valahol mélyen a lelkében forrás fakadt. Lassan, lassan csak letérdelt oda az ágyhoz. Kezébe temette a fejét... Csöndesen megeredt a szeméből a könny... Az aranykeretes képből kilépett az a szőke fürtű lány. Föléje hajolt és megcsókolta aggódó, anyai szeretettel.

III.

Szép verőfényes nap volt. Robi és a bulek együtt igyekeztek a Főiskola felé. Beletemetkeztek gondolataikba. A bulek a jövőt színezte, az öreg diák a múltat siratta.

Nemsokára kibontakozott előttük az ezerszínű botanikus kert közepén a három hatalmas épület.

– Ez a Főiskola? – érdeklődött a bulek. Szemében élénk láng csapott fel.

Robi csak bólintott.

– Szép... – rajongott a bulek.

Robi nem felelt. Ment. Belebámult a semmibe. Az ősi Akadémiára gondolt és talán egy kissé fájt is neki, hogy a bulek azt mondták: szép. Nem. Szép csak egy volt. A selmeci Akadémia.

Befordultak a kapun. A bulek szeme élesen csapott le mindenre, ami csak ide tartozott.

Az aulában már nagy tömeg Firma és bulek tolongott. Olvasták a hirdetéseket. Beszélgettek. Olykor oda-oda kiáltottak egy frissen jött buleknak:

– bulek! Mutatkozz be!

– Robi a bulekjával a „ bulek-folyosóra” ment. Az ajtón terpeszkedett a kiírás:

„ bulek, Papát, Mamát kinn hagyni!”

A folyosón már tolongott a sok zöld fülű bulek. Tanulták a falra kiakasztott törvényeket és utasításokat.

A fuchsmajor, a bulekok bölcs nevelője, éppen a tízparancsolatot díszítő képeket magyarázta:

– Ez a két kezével felfelé kapaszkodó majom ábrázolja a buleket, amint az isteni fényben tündöklő Firmák után áhítozik...

Robi elmosolyodott. Tovább ment. Egy másik csoportban négy-öt bulek hangosan magolt.

– A bulek ész és értelem nélküli véglény. Zöldfülű, poros hasú, *amely* minden tekintetben az isteni fényben tündöklő Firmák támogatására szorul.

Robi csak mosolygott.

Közben bulekok jöttek hozzá. Bemutatkoztak. Az ő bulekja is ott állt már a tízparancsolat előtt. Tanulta a táblán lévő kiírást.

Der fuchs ist bei den ä lteren Gelehrten so erklä rt: Vulpes seu vulpecula est animal sine mente ac ratione, semper mag magnam tabaci vel cigararum quantitatem secum portans.

A balekok tízparancsolata:

1. balek kusch!
2. balek kusscchh!!
3. balek kusssccchhh!!!
4. balek, légy illedelmes!!!!
5. balek, ne légy falánk!!!!!
6. balek, ne légy konfidens!!!!!!
7. balek, mutatkozz be!!!!!!!
8. balek, illedelmesen köszönj!!!!!!!!!!
9. balek, a Firmák asztalához csakis engedéllyel ülj!!!!!!!!!!!
10. balek, válassz magadnak Firmát!!!!!!!!!!!!!!

Robi tovább állt. Egy felírás ragadta meg a figyelmét.

„ Selmec az Istened, anyád, menyasszonyod, testvéred, szeretőd, mindened – aki bántja ellenséged!”

Kimondhatatlan jó érzés futott át a testén. Tüzelni kezdett a vére. A szíve hevesen dobogott. Érezte, hogy e szó varázsa „ Selmec” még most is, még itt is rabul ejti a szíveket. Tudta, hogy e szótól konok szívzárak pattannak fel. Ez százakat képes összefogni. Ezért az életüket és vérüket adják még ma is sokan. Érezte és örült!

A fuchsmajor hangja átcsapott a zajon.

– Mondtam, hogy bal lábbal lépj be!

– Miért? – érdeklődik egy zöld fülű.

– Mert hogy idejöttél a Főiskolára, ez a második ballépés életedben.

Ajtónyitás.

Nagy zaj újra. A balekvizsgát hallgató, isteni fényben tündöklő Firmák, úgy látszik valamiért elégedetlenkednek.

Robi elhagyta a folyosót. A nagyterembe ment. Félkör alakban ültek a festői öltöztető Firmák. Középen, az asztalnál nagy szakállú tekintélyes ultra-supra veteránok. Nagy hosszúszerű selmeci pipák. Pőfékelés. Az asztalon könyvek, háromszögek, halálfej égő, Davy-lámpa.

Csodálatos, megkapó volt ez a színes tömeg. Mintha a királyi vár fogadótermében nemzetek százféle ruhája tobzódna. Mind ugyanaz és mégis mind más.

A terem egyik sarkában fehér köpenyben egy öreg veterán. Ez az orvos. Fekete ruhás, szemüveges Firma a mathézis-professzor álarcában ül. Szigorú pillantásokat ereget az aranykeretes pápaszem alól. Az ablakban a bebocsátást még nem kapott kohlenbrennerek renitens hada ólálkodik. Valahányszor egy balek bejön, ezek „randáznak” a legjobban. Friss még a seb. Feltámad bennük a „szemet-szemért, fogat-fogért” ember vad bosszúállása.

Az elnöklő öreg, szakállas Zotyó megrázta a csengőt.

Kinyílt az ajtó. Odatapadtak a szemek. A fiú köszönt.

– Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!

– Gyere közelebb. Mutatkozz be!

Tiszta csengésű hang ömlött a bizottság elé.

– Szentiványi Attila erdőmérnök-hallgató.

Az ablak népe ordításba kezd.

– Pfujj!

– Micsoda!?!

– Már hallgató!?

– Balek pfujj!

Szentiványi Attila újra a folyosón találta magát. Hja, a baleknak meg kell gondolnia, mit mond.

Fél óra múlva már annyira vitte, hogy felküldték az egyik adjunktushoz. Jelentkezni kellett a munkavédelembe. Szomorúan mesélte Robinak, hogy gázmaszkot tettek a fejére, s jó ideig nem kapott levegőt. Ijedten kapálózni kezdett,

s ekkor kidobták. Egy óra múlva még mindig a folyosón volt. Egymásnak panaszkodtak.

– Téged miért dobtak ki?

– Nem tudtam köszönni a kohászoknak.

– Hát téged?

– Nem tudtam, hogy mikor égett le a Főiskola.

– Ezt tőlem is kérdezték. Akkor égett le, amikor ide került valami furcsa nevű professzor.

– És te miért búsulsz itt?

– Már tizenegyedszer dobtak ki. Felküldtek koordináta tengelyért és nem hoztam. A professzor úr azt mondta, hogy most nincs friss. Nemsokára csinál az elsőéveseknek. Akkor küld. Erre visszaküldtek, hogy menjek Bellán professzor úrhoz és kérjek engedélyt tőle, hogy beiratkozhasam és a végén kisült, hogy Bellán nem is professzor, csak altiszt.

– Engem a doktor alaposan megvizsgált és azt mondta, gyenge idegzetű vagyok. Pseudomonotis claraim van és hogy a szívem jobb sarkában Ichthiosaurus nevű baktériumok vannak. Alaposan megtornásztatott, majd a tüdőm jött ki. Aztán mégis kizavart mert nem tudtam a kézállást.

Most a teremben megint egekig csapott a lárma. Egy köhécselő sápadt balek röpült ki az ajtón.

– Na, veled mi van? – faggatta a fuchsmajor.

– Az egyik isteni fényben tündöklő Firma egy hosszú pipát adott. Rettenetes vergődések után rá tudtam gyújtani. Hármat szippantottam is a békepipából, de úgy mellbe vágott, hogy rosszul lettem. Kidobtak.

– Na, ja... – mondta a fuchsmajor a világ legtermészetesebb hangján.

Újra Szentiványi Attila volt benn. Ott állt a mathézis professzor előtt. Kihallatszott az álprofesszor rikácsoló hangja.

– No kérem, mondja meg mennyi az egy?

– Egy az annyi, hogyha még egyet teszünk hozzá, kettő lesz.

Az isteni fényben tündöklő társaság kitörő örömmel fogadta a baleknak némi értelmet eláruló kijelentését. Most már hamar végzett. A balekvizsga után a többi már gyerekjáték.

Dél felé járt az idő, amikor haza indult a Lővérek felé. Mosolygó arccal, mosolygó lélekkel. Nagyon tetszett minden. A kisebb kellemetlenségek elsimultak a romantikusan szép szokások mellett.

Hazafelé ment. Újra felmerült előtte a kép: Sok tarkafoltos walden, gruben. A festői félkör. A balek-törvények. Egy-két gyámoltalan ijedt bulek. Majd újra látta a komoly rektori szobát. Az őszülő hajú rektort, amint kezét fog vele. Fülébe csengett lány hangja.

– Ezennel a Főiskola polgárává avatom.

Kimondhatatlan öröm hullámozott lelkében. Szeretett volna futni. Hová? Meddig? Ki tudja? Szeretett volna odarohanni minden emberhez, hogy megmondja: Kérem én is főiskolás vagyok. Szeme égve keresett egy waldent, egy foltos grubent, hogy megcsókolja a tekintetével. Belesúgta a nagy őszi derűbe százszor, ezerszer:

– Szentiványi Attila erdőmérnök-hallgató.

IV.

Csodálatos szépek így ősszel a Lővérek. Robi órák hosszat elbolyongott itt. A lába alatt arany levelek zörögtek. Egyik másik az őszi rúzsos csókjának rozsdavörös nyomát hordozta. A fák mint kifosztott, rongyos koldusok nyújtották vézna karjaikat az úton járók felé. Az öregnek, a hasznavehetetlennek sorsa őket is utolérte. Tavasszal várták rügyét. Nyáron ő borított hős árnyat izzószívű szerelmesek fölé, pihenő öregurak izzó homlokára. Túrta jajszó nélkül, hogy víg kirándulók nagy fene szíveket véssenek testébe, rozzant bicskával, vagy beleerőszakoljanak egy nevet. Most koldus. Mindenki elfordult tőle.

Robi a lejtőhöz ért. A haragoszöld fenyők életet hirdettek. ők az őszi föld felett a lelket, az emberi szívet szimbolizálják, örökké zöldek, örökké fiatalok.

A hegyről mint fekete varjú egy kopott ruhás, fázós emberroncs ereszkedett le. Mellére esett megviselt, elnyűtt arca. Gondozatlan, szőrös képe betörőre emlékeztetett.

Robi szeme rávetődött. Arcán rémület és öröm döbbenetes rajzai úgy vibráltak, mint a gyorsan forgatott vásári kaleidoszkóp százszerű üvegmintái. Torkából esetlenül oldalgott ki a kiáltás:

- Ottó... Szervusz Ottó!...

A vézna, száraz varjú megrezzent. Riadt tekintete Robinak ütközött. Elnyűtt arca fagyos hidegségéből engedett valamit. De szeme nyugtalan maradt. Zavaros. Száján vékonyan, fáradtan ereszkedett el a szó.

- Szervusz Robi..., szervusz.

A kezét nyújtotta. Megölelték egymást.

- Nagyon régen nem láttalak, öreg legény... Ha ráérsz, gyere, járjunk egyet...

- Jó - felelte tompán.

Aztán nekirugaszkodtak a hegynek. Keresgéltek a múltban emlékeket, mert féltek a jelen és a jövő kérdéseitől.

- Szomorú vagy. Mi bajod öreg? - kérdezte Robi hirtelen, szakítva a régi kedves emlékek felelevenítésével.

- Semmi - szólt Ottó türelmetlenül, mintha kellemetlen volna neki a kérdés.

- Mi bánt? - ostromolta tovább Robi.

Valami hihetetlenül keserű, szomorú vonás torzította el Ottó arcát. A belső indulatok színtelenné tették a hangját, s az összegyűlt, senkinek el nem mondott panaszokat takaró jégburok egy nagy, vonagló nevetéssel megrepedt.

- Az Élet! Ez a rongy, rút, igazságtalan Élet! Egyiknek mindent oda ad, másikat kifosztja, rongyossá, koldussá aljasítja. Pedig mindegyikünknek joga van élni!

- Élünk is testvér! - felelt Robi. - Csakhogy minden éremnek két oldala van. Az élet-éremnek is: egy jó és egy rossz! Hinni kell, hogyha most rossz is a sorsunk az érem egyszer meg fog még fordulni...

- Fog, a fenét fog! Mikor fordul meg? Ha fiatal erőnket, kedvünket kiszipolyozta? Ha cammogó öregurak leszünk? Akkor hoz nekünk fiatalságot, jólétet? Most még enni is ritkán jut...

- Bízni kell testvér! Nézz rám! Végigharcoltam éveket. Végigszenvedtem számtalan hosszú napot, vérszagú, dohos börtönökben, kenyéren, vízen. Véresre verték testemet vad pribékek, s én lenn a mélyben még mindig reménymécset gyújtottam. Bízni kell Istenben!

- Isten! - gúnykacajba fült, eltorzult rekedt hangja. Olyan volt, mint temetői csendben a részeg ember éneke.

Robi megremegett, megborzadt ettől a hangtól.

- Isten! Ki az az Isten? Szóltam én is hozzá. Zsolozsmáztam ámító csuhásokkal, hogy adjon enni, segítsen előre. Nem jött. Hát hol bujkál, ha ő alkotta ezt a vacak világot? Hát miért nem segít, ha ő az Atyánk? miért nem segítenek az emberek? Miért hagyják elveszni a testvérüket?

- Az emberek lehetnek rosszak, az emberek lehetnek Káin utódok, de az Isten még sohasem hagyta el azt, aki szerette. Nagyon

rászorul pedig az ilyen csavargó szeretetére, kacagott fel keserűen, őrjöngően. Ha szeretne, adna kenyeret, meleg otthont, víg életet, gondtalanságot, mindent!

- Ne légy lázadó, Ottó! Ne légy elkeseredett. Hiszen mi is segítünk, tudod, ha bajban vagy.

- Hahaha... Nem Selmecen vagyunk! Itt éhen halhatsz bajtársaidtól. Itt nincs "kammer". Itt "kolléga urak" vannak. Nincs könyörület. Itt mindenki magának él. Becsukják az ajtót télen, nehogy én is melegegjem, vagy egy falat kenyeret kelljen elém dobni...

- Nem Ottó, ez nem lehet! Nem hiszem! Nem hiszem! - dübörögte Robi kétségbeesetten.

- De ők mulatnak nap-nap után. Színésznőkkel pezsgőznek a Royalban reggelig. Nekik ad az Isten mindent, a te híres Istened!

Robinak az ajkán lebegett a válasz, de meggondolta. Hallgatott. Érezte, hogy itt hiába minden. Ez az ember már mindent elvesztett.

Nem tudta kiépíteni lelkében a zengő embert.

Robi elhatározta, hogy mégis megmenti, hiszen kammerja volt, hiszen súlyos keresztet hordoz, mint ő is.

Szótlanul ereszkedtek le a hegyen. Szürke félhomály ülte meg az erdőt, a lelkeket. Esteledett. Megreszkettek lábuk alatt a levelek. Daloltak őszi, hervadásról, daloltak titkos tavaszvárásról. Az egyik bús ember azt hiszi hitetlenül, hogy örök ősök vannak a föld felett, lehullott levelek életet nem adnak, kiszáradt gallyakat nem csókol életre a Nap. A másik már ott látja rideg fákon a rügyet, s virágot a zöld gallyak hegyén. Két ember két világot hord magában, pedig valamikor, kis selmeci kamara rozzant ajtajában együtt vetették le gondtalan évek gyermekcipőjét együtt indultak emberré lenni...

Leértek a Várisra.

- Szervusz Robi! - búcsúzott hirtelen Ottó. - Én erre megyek.

- Gyere el hozzám Ottó!

Mintha nem is hallotta volna Robi szavait. Belehullatta vérkezét annak vasmarkába. Lekonyult fejjel, lassan, bizonytalan léptekkel megindult a kerítések mellett.

Robi hosszasan utána nézett. Aztán, mikor imbolygó vészna alakját elnyelte a sötétség, ő is hazafelé tartott.

V.

A selmeci-soproni diákok szótárában rengeteg olyan szó fordul elő, amit máshol ritkán hall az ember. Ezek hozzáfórtak különös ruhájukhoz, szokásaikhoz.

Ki tudná vajon a sok filiszter közül, hogy mi az a Mauthner- szálló?

Sopronban ugyanis egypár víg bursnak nem jutott hová lehajtani fáradt fejét. Nem azért, mintha nem lenne elég kiadó lakás. Korántsem. Az okok mindég különbözők voltak. Hol a teljes nincstelenség állt be, hol a bőszt atya elunta szeretett fia szemesztereit számlálni, bár ez bízatta jó apját olyképpen, hogy ne búsuljon, hiszen a Főiskola csak az első tíz évben nehéz, aztán már semmi. Szóval nincs pénz, nincs lakás. Ilyenkor aztán mindennap más barátjánál hajtja le a víg studio gondokban megőszült vagy megkopaszodott fejét addig, amíg el nem érkezik a szép tavasz, mikor már az erdő bársony füve is nyugtot ad annak, aki épp aludni akar. Ez az erdei, illetve szabad ég alatti szellős lakhely ékeskedik a Mauthner-szálló díszes nevével.

Vagy kinek jutna eszébe a szeszes italok mértéktelen élvezetétől elázott emberre ilyen finom és találó kifejezést használni: elcsüggedt, elhajolt.

Ezen mennyei állapot kifejezésére különben szerfölött sok szó van, amit meg is lehet érteni, hiszen sohse volt egy selmeci diák se gyűlölöje sem a szóke sörnek, sem a barnának. S ha valaki netán olyan hangulatban volt, hogy halálra akarta inni magát, mindig akadtak olyanok, akik a halálnak eme kedves formáját fölétet alkalmasnak találták arra, hogy itt hagyják e siralomvölgyet és szolidaritást vállalva barátjukkal, - Haljunk együtt! - felkiáltással a legsárgább agyagig leitták magukat anélkül, hogy a halálnak nevezett túlvilági állapot bekövetkezett volna. Tehát szégyen, gyalázat, de a felső mathézisnek úgy látszik nem sok hasznát veszik a jó öreg stúdiók. Ezt megvilágítja az az eset is, hogy egyszer egy Ultra-supra

veterántól, aki nem éppen sokat tudott e rideg tudományból, megkérdezte a vizsgán a mathézis tudós professzora:

- Ugyebár a felső matematika nehéz tudomány?

Mire a fent említett studio a következő választ adta a világ legkomolyabb hangján:

- De még mennyire! Én például megfogadtam, hogy három pohár sörnél többet nem iszom és nem is hiszi méltóságos Uram, hányszor elszámítottam magam.

Ugyancsak ezzel az öreg stúdióval, aki közel tizenhárom éve jogosan viseli a grubent és a főiskolai hallgató nevét, történt, hogy a tudós professzor egy más alkalommal azt az egyszerű kérdést intézte hozzá:

- Mondja meg kérem, mivel egyenlő szinusznégyszet alfa plusz cosinusnégyszet alfa?

- Hát, hogy egészen őszinte legyek, méltóságos Uram, - felelt - pontosan már nem tudom meghatározni, hogy mennyi lehet, de hogy nem valami sok, az bizonyos.

Lehet, hogy mindkét eset igaz volt, lehet, hogy nem. De ezen a Főiskolán már annyi különös dolog történt, hogy ez sem lehetetlen.

Különös az is, hogy a selmec-soproni diák a lakását egy furcsa és érdekes szóval jelöli : Kamara.

Egy ilyen kamarában többnyire két burs szokott lakni, mert így jobban elbírják a vállukra nehezedő házbért, no meg az Isteni Fényben Tündöklő Firmának kell is, hogy balekja kéznél legyen, mert ki tudja, mi adja elő magát, hiszen ez a világ olyan kiszámíthatatlan.

A csizmapucolás, a pipatömés, a borosüvegek telt állapotban való hazaszállítása és a kamara feldúlt rendjének helyreállítása?

Igazán nem firmának való dolog. Természetes az is, hogy kamaramurik után az elcsüggedt stúdiókat se szállíthatja haza egy Firma vagy egy Ultra-supra veterán a szállító berendezésen, amely a selmeci diákoknál többnyire egy tragacsnak nevezett alkotmány.

...

Robiéktól nem messze lakott két főiskolás, Barcza Jóska alias Csap és Schimidt Gyurka alias Csuszpajz. Az egész város ismerte ezt a két kammert, mert nem volt olyan főiskolás megmozdulás olyan éjjeli kalamajka, amelyikben ők benne ne lettek volna. Kacagó, derűs jó kedvvel töltöttek el már Sopronban jó néhány évet,

anélkül, hogy vizsgáik száma feltűnően emelkedett volna. Egyszerre vizsgáztak, egyszerre buktak el. Ha netán az egyik átment, a másik pedig elbukott, megvárták egymást. Mindkettő erdész volt. Kis, alacsony emberek. Csap volt a főiskolai futballcsapat büszkesége. Kis karikaláibaival úgy kergette a labdát, hogy bármelyik nagy csapat megirigyelte volna. Míg Csuszpajz, aki fekete bajusza alatt örök mosolyt és egy mindég borospohárral csókolózó száját hordott a zenekar bögőse volt. Természetesen ha futballmeccs volt, akkor Csuszpajz volt az első. Segített a kammernak még öltözni is. Ott izgult, ott szorongott a tribünön. Ha pedig zeneprobát tartottak Csuszpajzék, a sarokban kuporgott Csap, pedig rettenetesen botfüle volt.

Robi és a bulek épp hazafelé tartottak a Főiskoláról. Amikor a Szegély-útra értek, valami muzsika ütötte meg a fülüket. Alig tesznek egy-két lépést, csodálatos látvány döbben eléjük. Csap egy szörnyű nagy bőröndöt cipel, nyakában egy tábla lóg: - Irány a zaci! - felírással. Utána megy Csuszpajz és selmeci nótákat ját-szik harmonikán.

Ezt látva a bulek, olyan értelmetlen arcot vágott, hogy Robi, akinek ajkán úgylis ott kódorgott a mosoly elnevette magát.

A kammerok nagyot köszöntek.

- Hová, hová fiúk? -érdeklődött Robi.

- Megyünk a Zaciba. - válaszolt nevetve Csap és már el is nyelte őket az Alsólövért utca torka. Csak a harmonika vidám hangja hallatszott el hozzájuk.

- Csodálatos két ember - mondta elgondolkodva Robi - mikor először voltam Sopronban, három évvel ezelőtt, akkor is ilyenek voltak, dalos, víg legények, falurosszák. Pedig tudom, nagyon nehéz napokat éltek át. Sokat koplaltak, sokat fáztak, de sohasem fagyott meg ajkukon a mosoly. Ezek a boldog emberek!

Odaértek a kertkapuhoz.

- Robikám, benézek a városba mondta a bulek.

Én itthon maradok. Vállaltam egy rajzot, azt megcsinálom. Este később jövök haza, mert kilencre tanítani megyek. Szervusz. A bulek nagy léptekkel rohant lefelé a városba. Nem hagyta nyugton két izzó fekete szem. Az első találkozás után már kétszer látta a kislányt.

Ma megint szerencséje volt.

Tizenegykor Robi is hazajött.

Szokás szerint leültek a kályha mellé. A sötét kis kamara romantikus falaira a kályha izzó, vörös sugarai szóródtak.

- Robi! Ma megint találkoztam vele - mondta halkán a bulek.

Robi csak hallgatott. Tudta, hogy van a buleknak egy ismeretlen valakije.

Mindkettő gondolata máshol kószált.

Sokáig hallgattak.

A bulek egyszer csak halkán megszólalt:

- Robi! Ki az akinek a képe az ágyad felett van?

Robi beledobta tekintetét a szoba sötétjébe.

- Sohse beszéltem még neked a múltamról, - kezdte lassan, vontatottan.

- Csak Selmeccről. Minden este. De ma, hogy eszembe juttattad őt, úgy megtelt a lelkem vágygal emlékekkel, hogy jól esnék könnyíteni rajta. Nekem nincs senkim akinek panaszkodni tudnék. Édesanyám sincs, akinek jóságos kezébe megfáradt fejem lehajthatnám, aki végigsimogatna áldott jó kezével és becézve megkérdezné:

- Fiacskám, mi fáj?

Rám nézne nefelejcskék szeme, amellyel úgy kísért éveken át, úgy óvott mindentől. Bulek, az a legnagyobb csapás, ha nincs édesanyja valakinek... Csak a sírját megláthatnám még egyszer, csak leborulhatnék horpadt gyepágyára s elsírhatnám neki elhagyatottságom keserű panaszait. Talán felrezenne nagy szent álmából s végigsimogatná kócos hajam, talán meghallanám ajkán még egyszer:

- Fiacskám, ne sírj!

Belenézett a tűzbe. Égő bíborral vonta be arcát a parázs fénye. A bíborfénybe két csillogó fehér gyémántszem esett: könny.

Lelke messze járt, nagyon messze.

Hosszú hallgatás után kezdte lassan, nagyon lassan.

- Selmec! Mennyi édes emléket, mennyi kínzó keservet tartalmaz ez a név. Hozzá főzödik egész életem. Ott születtem. Ott koptattam apró gyerekcipőimet. Virágoskertünk napfényes útjain tanítgatott járni az édesanyám. Később ott kergettem a tarka lepkéket, szaggattam a fákon a ruhám. Bohó, víg diákévek! Balekbál. Első szerelem... Egy halálosan forró vérző tavasz...

Kigyúlt a szeme mint keleti égen a felkelő nap.

- bulek! Nagyon szép idő volt az. A kislányt Natinak hívták. Szép lány volt. Karcsú, mint a nád.

- Aranyszőke, hullámos haja ráomlott vállára mint érett, sárga aranykalász a földre. A szeme oly kék volt, mint hegyi tó tükre. Ott laktak a szomszédban. Gyakran átjártam hozzájuk. Hatodikos voltam, összebarátkoztunk... Emlékszem egy tavaszi, holdfényes estre. Náluk voltam. Amikor hazafelé indultam kikísért. A hosszú, kavicsos út halkán zörgött lépteink alatt. Mi szótlanul, kissé egymáshoz simulva mentünk. Lassan, nagyon lassan. Mély titkú fekete rózsák hintették mámorító illatukat a tavaszba. Virágillat, holdfény vegyülve font körül minket. A fák élénk döntögették árnyékukat, mintha marasztalni akartak volna. A kapuban megálltunk. Falomb takarta a holdat. A ház, a kert, ezüsthényben úszott, csak mi álltunk a sötét árnyékban. Találkozott a tekintetünk. A két mágneses csoda egymás felé tartott... Kezem lassan rátévedt a karjára... a vállára... és aztán... Emlékszem, a hold cipelte kerek fejét a falombok fölé, s a mi első, szent csókunkat nyersen kinevette...

- Szerettük egymást. Hja, a húszéves ifjú könnyen szeret! De a mi szerelmünk nagy, örök szerelem volt, amely él még ma is.

- Volt egy szaktársam. Brezinának hívták. Talán egyetlen a szakunkon, akit senki sem bírt. Cseh volt. Én gyűlöltem a legjobban. Volt okom rá. Ő is udvarolt Natinak. Én féltettem a leányt, mert az a lány legyen tiszta szemű lány, akinek én a szívemet adom. Azt a leányt tisztelje mindenki úgy, ahogy én tisztelem és szemébe tudjon nézni mindenkinek. Féltettem ettől az embertől. Arcáról lerítt a vad káröröm, ha megzavarhatott bennünket sétánkon. Ilyenkor sokáig tartotta Nati kezét a kezében. Kétértelmű szavakat szórt el a kislány lelkébe... Féltettem. A friss szántás a tavasz hamar életet ad a széthullott magnak.

- Egyszer aztán elfogtam Brezinát. Akkor már letemporáltam Natit. Brezina gyűlölete kiült kiélt arcára. A botanikus kertben találkoztunk.

- Mit akarsz te Natinál? - kérdeztem minden bevezetés nélkül.

- Rám nézett. Nyersen, gúnyosan röhögött. Végigmért hideg, fénytelen szemével, amelyben mint kísérteties lidércfény, kigyúlt a gyűlölet.

- "Mi közöd hozzá?" - vágta ki durván.

- Otthagyott.

- Messziről még visszafordult felém, mefisztokacagását visszhangozta az Alma Mater.

- Ő ezek után sem hagyott békében minket. Csak névleg volt selmeci diák. Nem a barátság és a szeretet tartotta őt közöttünk. Talán a tanulás sem... Ki tudja mi? Sötét, gnóm arcán rejtelmes vonalak szaladgáltak, mint nyáron a repedt föld erei. Görnyedt hátával úgy suhant a selmeci utcákon, mint egy beteg írnok vagy fáradt kísértet.

Szeme belebámult a szoba csendjébe. Hallgatott. Ki tudja, milyen gondolatok rohantak át agyán? Ki tudja, mi fojtotta el ajkán a szót?

Percek hulltak a végtelenbe...

Majd nagy halkán beszélni kezdett.

- Ezerkilencszáztizennyolcat írtak akkor... Az Alma Mater tantermeiben csaknem kizárólag katonaruhás hallgatók ültek. A tudós professzorok alig kezdték meg az előadásokat, ritkulni kezdtek a sorok napról-napra. Hiába fenyegették a hallgatókat katalógussal, szemesztervesztéssel. Árny borult Selmece és árny borult az Alma Materre is. Az odvasfogú halál vigyorgó arccal lépett a kis városba és zörgő csontkezeiben megsuhant a kasza...

- Járvány.

- A várost ványadt hangjával telesírta a lélekharang. Mi is temettünk.

- Ekkor kezdődtek Selmec fekete napjai. Alig, hogy fehér villogó leplével messzibe vészett a halál, új bánatok fekete felhőit kergette a város felé az Idő... Vérvörös színeket szórtak szerte. Aztán megfakult, fehérre rongyolódott minden. Az Akadémia termeiben közgyűlés közgyűlést ért. Elektromos titkokat takart a föld, az ég. Mindenki érezte nagy idők nagy változását. Mindenki aggódott, félt... és nem hiába...

- Eljött az utolsó, a legszomorúbb nap is. Este volt. Hóterhes égen varjak károgtak, összehúzott bő köpönyegek alatt megbújva mentünk a közgyűlésre... Saca ott szuszogott mellettem, ahogy felfelé kapaszkodtunk.

- "Nem jó vége lesz ennek, a mindenit!" - sziszegte a fogai közt.

- Hallgattam, de hallgatásomban benne volt egy élet tragédiája. Bulek, tudod te mi az, ha rügyfakasztó tavaszi napok után leszakad a fagy... Véres hullák, fekete temetések, cseh szuronyok és forrongó emberek zűrzavaros rendetlenségéből örökké felém integetett egy szőke gyermek, felém kacagott két mosolygó kék szem... Nati...

- És vége lett mindennek. Míg nagy hangon békés elvonulásról szóttunk terveket, villámként csapott le a hír: Jönnek a csehek! Felborult a rend. Mindenki beszélt, szónokolt, kiabált, tanácsokat osztott. Hiába ordított kidagadt ereikkel silentiumot a

háznagy, hiába verte erdészfokosával az asztalt a titkár, hiába csengett gyenge hangján az elnök ezüstfenyő csengője...itt minden hiába. Itt múltról, ősi fészekről van szó. Itt minden megmentéséről, vagy elvesztéséről.

Felfüggesztették a közgyűlést. Az elnökség külön terembe vonult vissza tanácskozni. Lázasan rohant az idő. A terem forrongott egészen addig, míg meg nem jelent újra az elnök. Amikor végighordozta bánatos tekintetét a termen, lecsendesült a vihar. Halálos csend lett. Halkan, mint fájó, bánatos üzenet, mint requiem egy holt város felett, estek le az elnök ajkáról a szavak:

- "El kell menni... Mindenki menjen haza. Csomagoljon... Gyülekezés éjfél után két órakor a posta előtt... A közgyűlést bezárom."

- Senki se gondolt akkor közülnk arra, hogy ez lesz az utolsó közgyűlésünk, Selmeceen. Hallgatagon, leszegett, konok fejekkel, nehéz szívvel oszlott szét az ifjúság. Nem aludt a város. Álmatlanul virrasztott mindenki. A boltok nyitott, csillogó szemei lázasan nézték, hogy rohannak csomagolni a selmeci diákok. Itt-ott felszakadt egy-egy fájó sírás a selmeciek ajkán... Soha város ilyen szomorú nem lehetett... Segítettek csomagolni nekünk. Utolsó falatjukat dugták a hátizsákunkba, miközben, mint áradt hegyi patak, rohant csillogó szemükből a könny...

- Én is hazamentem. Anyám aggódó szeme csüngött rajtam. Ajkán lebegett az el nem kért kérdés:

- "Fiam, hát te is elmégy?"

- És én intettem.

- "Majd visszajövök Anyám, nemsokára csillogó, víg kedvvel, a többiekkel... Mire kihasad a tavasz, itt leszünk újra..."

- Ezt mondta a szemem, ezt diktálta a szívem. Sohse hittem volna, hogy nem úgy lesz...

- Anyám zokogva csomagolt. Apám csak járt a szobában. Komoran, erős léptekkel. Mikor ki akartam menni, hogy átszaladok Natihoz, megállt előttem s csak annyit kért .

- "Hát elmégy?..."

- "El !..."

Aztán a szemembe nézett s csendesen tovább ment.

- Én átugrottam Natiékhoz. Vártak. Kevés időm volt. Búcsúztam.

- "A viszontlátásra... a viszontlátásra !"

- Nati átjött hozzánk. A kertben megálltunk. Egymás felé sodort a vágyunk. Valahol lelkünk mélyén megremegett valami. Arra gondoltunk mind a ketten, hátha nem lesz visszatérés ?

- A kislány rámvetette könnyben úszó szemét. Én halkán, elhalóan suttogtam :

- "Natikám ! Én elmegyek. Talán soká, nagyon soká nem jövök haza. Várj... Várj és sohse feledd el jegygyűrűnket, a tempusfoltot, mert én nagyon, örökké szeretlek !"

- Hozzám simult bűgön, zokogó hangon, mint párját sirató gerle, duruzsolta az éjszakai csendbe :

- "Soha... soha nem felejtelek el..."

- Ajkam ajkára forrt. Nem akartam, hogy több szót ejtsen. Lepecsételtem azt az ajkat, amely örök ígéretet, örök boldogságot ringatott.

Ez volt az utolsó csók, amely ajkunkon elégett egy hóhullató szomorú éjszakán Selmecen.

- A nyüzsgő utcán csomagjaikkal bajlódtak az akadémikusok... Mindenkit kísért valaki... Názo mellett öreg, házsártos háziasszonya csoszogott, mintha édesanyja lenne. Elfelejtette a vidám bursnak minden vétkét, az eltüzelt ágydeszkákat... sok álmatlan éjszakáját... mindent... Bagót szép barna menyasszonya kísérte. Olykor fel-feltört a zokogás belőle. Ilyenkor ráhajtotta barna fejecskéjét a foltos waldenra, hogy végighullassa rajta könnyét. Zalatnay alias Zalán, az öreg, sánta Baracska bácsival sietett a posta felé. Kivel fog ő ezután snapszlizni ?... Az öreg Floris legényeivel poroshasú hordókat kergetett a posta felé. A nagy fene köveken föl-fölugrottak a hordók, mintha annak örülnének, hogy mehetnek a bursokkal... Kazacsai, az öreg pék is cipelte a ropogós süteményeket s közben csak azt mormolta a bajusza alatt: "Ej ! Ej !"... Belzebub, az öreg veterán erdész, alig tudott kijönni a kapuján. Kuttyája ugrálva, ágaskodva elállta az útját... Hiába kergette el, nem ment... Lehajolt hozzá. Megsimogatta s csak ennyit mondott :

- "Na gyere !"

- A kutya örömteli hangon elvakkantotta magát s egy ugrással kint termett az utcán.

Csauszt két kis diákja kísérte. Szomorúan ballagtak. Az egyik, Csausz mandolinját vitte. Messze lengett a sok színes szalag s olykor fájón megreszketett egy húr. A másik, kis fonott kosarat cipelt, balkezeivel Csausz grubenjét markolta... Elmegy az instruktor, a jó Csausz bácsi.

- Mindenkit kísért valaki, mert mindenki ismerte őket. Hányan szaladtak csomagokkal egy-egy akadémikus után... útravaló...
- És felhalmozódtak a kocsikon a ládák, kosarak. Megindult a szomorú, bánatos karaván. Nagyokat döccent a selmeci girbegurba utcák rendetlen, hatalmas kövein a szekér...
- Sokan kikísértek a város végéig minket. Meglengették apró kis kezkenőjüket. Olykor szemükhöz emelték a kendőt.
- A menekülő selmeci diákok hazátlanok lettek. Vittek mindent s mégis otthagytak mindent...
- Én ott baktattam az utolsó kocsinál. Olykor hátranéztem. Anyám, Apám és Nati ott álltak és integettek a többiek közt. Felénk szállt Selmec sóhajtása... " A viszontlátásra... a viszontlátásra" ...
- Ezer ajakon röppent el ez a szó és mégis úgy éreztem, csak egy hangot hallok felém szállni, a többi, mint halk, bánatos kísértet, csak elhaló sóhajként száll utána...
- Az éjbe veszték a menekülő diákok. Hullott a hó és eltemette a menekülők nyomát, hullott a könny és eltemetett egy várost. Sok virágba borult fa fagyott meg és sok mosolygó szemfény tört meg ezen az éjszakán. Imává szépült ajkunkon a szó :
- "A viszontlátásra... a viszontlátásra !"
- Úgy ejtették ki ezt, mintha azt mondták volna : Isten. Benne volt minden, hit, remény és égő szeretet.
- Valahol az első kocsinál sóhajként szállt fel egy nóta négy-öt bandukoló diák ajkáról s csendesen gitárkísérettel repült vissza Selmecre :

Mit kezdjek én szegény tatár,

Hisz egy fityingem sincsen.

A tenyerem is elkopott

A sok kocsmakilincsen.

Egyebet már nem tehetek,

Selmecről immár elmegyek

O! jerum, jerum, jerum,

O quae mutatio rerum !

- Hullt a hó, eltemette a menekülők nyomát...

... Hullt a könny, eltemetett egy várost...

... elhallgatott. Belenézett a szoba komor sötétjébe. Könny csillogott két örökbús szemében s akaratlanul belesóhajtott a csöndbe egy szót :

- Viszontlátásra...

VI.

A kaszinó nagyterme fényárban úszott. Az "U" alakú fehér asztaloknál szorosan egymás mellett ültek a grubenes, waldenes bursok. Csodálatos látvány volt. Mintha a középkor egy babonás szép vár ezer titkát tárta volna elénk. Nagy tivornyák, hosszú, éjjelekbe nyúló mulatozások színes, festői képét juttatta eszünkbe.

Az asztalfőn az ismerkedési est praesese, az elnök. Tőle jobbra a sovány, bánatos nézésű rektor bronzsínű, merev arccal ül. A polgármester a főispánnal beszélget. A többi meghívott vendég is szavakat dobál egymás felé, hogy előzze a várakozás unalmát.

Messze, lenn a terem alsó felén, egy elkülönített asztalnál szorongnak a balekok a fuchsmaiorral. Terítetlen asztal mellett ülnek. A fuchsmaior előtt egy kis terített, fehér asztalrész van. Ez mutatja, hogy csak a kegyetlen sorsnak köszönheti, hogy ide került a számkivetettekhez, mert ő már nem pogány balek, hanem megkeresztelt, Isteni Fényben Tündöklő Firma.

- Silentium ! - kiáltott a praeses. Sudár alakja felmagasodott. Már vállán volt az Ifjúsági Kör elnöki szalagja.

- Silentium.

A terem zsongása elhalt. A praeses körülhordozta tekintetét az Isteni társaságon. Halotti csönd.

- Az ismerkedési estélyt megnyitom. Fuchsmaiorinak kinevezem Zanko alias Batrachomiomachiát. Contrapunctnak Demény alias Korsót.

Aztán kinevezte a cantuspraeseseket. Az egyik Csuszpájz, a másik Lótusz lett.

A fuhrwerkerek, akik a korán elhajolt bursoknak a teremből ki-, vagy hazaszállításáról gondoskodtak, s épp ezért markos legények voltak : Viziborjú, Csüggeteg, Herkules és Lótusz.

- Felszólítom a fuchsmaiort, gondoskodjék arról, hogy kedves vendégeink és az Isteni Firmák előtt mielőbb csordultig telt söröskorsó álljon. Silentium, eks!

A praeses szavait, mint a visszhang adta vissza a contrapunct.

Leültek.

Megindult a beszélgetés.

A fürge balekok cipelték a sárga, habzó nedűt. A praeses elé három korsóval tettek. Neki ez dukál. A contrapunct és a cantuspraeses kettőt kaptak. A többieknek csak egy jár.

Lassan mindenki előtt ott áll a telt korsó. A praeses felemelkedik. A terem túlsó végén a contrapunct minden mozdulatában és szavában követi a praesest.

- Silentium !

- Silentium ! -visszhangzott a szó a contrapunct ajkán.

- Felszólítom a cantuspraesest, adja meg az alaphangot a Bányászhimnuszhoz.

A hatalmas teremben sok száz víg burs ajkán csendül fel a százados ének csodálatosan szép melódiája és lelkesen fújja a sok fiatal lélek a remekszépségű dalt :

Szerencse fel ! Szerencse le !

Ilyen a bányász élete.

Váratlan vész rohanja meg,

Mint bérctetőt a fergeteg !

Nem kincs után sóvárgok én,

*Bányázkislányt óhajtok én.
Bányázkislányt óhajt szívem,
Ki szívemben bányász legyen.
S hogyha majd a föld ölében,
Végóránkat éljük,
Isten kezében életünk,
Ő megsegít, reméljük !
S te kisleány, ne bánkódjál,
Bányásznak halni szép halál !
Egekbe szállani fel, fel !
Szerencse fel ! Szerencse fel !
Szerencse fel !*

Silentium ! Felkérem a cantuspraesest, adja meg az alaphangot az Erdészhimnuszhoz.

Bánatos, csendes hangon, mint tavaszi szellő mámoros erdei illata csendül fel a dal
:

*Erdész vagyok, csendes tanyám
Erdők mélyében áll.
Hová csak farkas és madár,
Szelíd kis őz talál.
Feledve rég a külvilág,
Csendes az életem
És mégis megsebzé szívem
Az égő szerelem.*

- A bányászati és erdészeti szakok felvirágoztatására általános... eks !

A poharak pillanatok alatt ürülnek ki.

- Jó szerencsét !

- Üdv az erdésznek ! - hallatszik a burschok ajkán a köszöntés.

Mindenki leül Az Isteni Fényben Tündöklő Firmák a sör jóságát dicsérik s panaszkodnak, milyen kicsinyek a korsók. A balekok, míg új sört hoznak, a sör keserősége és a korsók "rettenetes" mélysége miatt siránkoznak.

Eléneklük a praeses dalát. Mindenki feláll, csak a praeses ül. A nóta pattogva cseng az ajkakon:

Cimbora ! reád köszöntjük

A legelső poharat !

A barátság éljen köztünk,

Míg a halál elragad.

Ha téged visz el : Én temetlek el,

S ha engem visz el : Majd temess te el !

Cimbora ! reád köszöntjük

A legelső poharat !

A praeses felemelkedik. Megfogja a söröskorsót. Felmutatja s míg tovább zeng a nóta, lassan, egyenletesen üríti poharát...

S ha majd rád hant borul,

Mi hő utódodul véssük

Sírkövedre fel :

"Mit itt borít a rög :

A barátság, szent s örök !"

- Jó szerencsét ! Üdv az erdésznek !

Aztán beszélgetni kezdenek. Itt-ott már felszállnak a nagybelű pipákból az áldozati füstök. A hangulat emelkedni kezd. Viziborjú nagy hangon meséli a polgármesternek Zotyó kalandját.

- ... odaért a hirdető oszlophoz. Megfogta a falat és azt tapogatva járta körül egypárszor. Egyszercsak felkiált :*" Segítség ! Be vagyok zárva !"*

A cantuspraeses a torkát köszörüli. Ilyenkor szólóénekre készül. Fel is cseng ajkán a nóta :

*Tegnap este leverten
Iddogáltam csendben,
Mivel reggel úgy hiszem
Bal lábammal keltem.
Egyszercsak az utcáról
Gitárhangok jönnek
S felhangzik a közelben
E víg diákének :*

A teremben felcseng az ős diákének :

*Gaudeamus igitur,
Juvenes dum sumus,
Post jucundam juventutem
Post molestam senectutem*

Nos habebit humus,

Nos habebit humus.

A cantuspraeses belekezd a második versszak szólójába :

Felvonul egy víg sereg

Mind főiskolások,

Kar a karban bányászok,

Erdészek s kohászok.

Pelyhes arcú ifjú had

Karcsú gyertyaszálak,

Arcuk üde, vérpiros,

Erőteljes vállak.

A terem egyszerre megmozdul. Feláll mindenki és úgy fújják a nótát tovább :

Vivat Academia,

Vivant Proessores,

Vivat membrum quodlibet.

Vivat membra quelibet

Semper sint in flore !

Semper sint in flore !

Az elnök hangja nyúlik bele a nótát követő csendbe :

- Vivat ! Crescat ! Floreat Academia ! Vivant Professores!

- Vivat ! Vivat !- visszhangzik a bursok kiáltása.

Isznak.

Valaki a kezét nyújtja fel.

- Vocem preco.

A praeses feláll. Arra néz.

- Silentium ! Habeas.

Csavargó feláll. Magas, szőke fiú. Kigombolt waldenére ráhajlik kigombolt ingének nyaka. Szőke haja belehull szemébe. Mélyzengésű hangon kezd beszélni.

- Mélyen tisztelt ismerkedési estély! Magas Praesidium! Bár közismerten vékony a hangom...

A teremben felharsan a nevetés.

- Nem tudom mit vétettem a cantuspraesesnek, hogy az én hangmagassági rekordomat is messze túlszárnyalva, egekben kezdi a nótát, s tönkre teszi finom hangszálaimat.

-- Silentium!

- Silentium! - hallatszik a contrapunct hangja.

- Hogy Csavargó torka ne fájjon, megragadja a poharát - mondja az elnök és vezényszók után két erőteljes ekset diktál a nagy szomjazóba, aki csak azért szólalt fel, hogy ihasson.

Csavargó fájós torkán pillanatok alatt eltűnt a sör és csillogó szemmel köszönti a praesest.

- Hoch, der Preaeses!

- Silentium! - parancsolja az elnök. A cantuspraeses is levonja a konzekvenciát.

A cantuspraeses iszik, s hogy hibáját legalább némileg kiköszörülje, rákezd a kohásznótára. Ezt a kohászok felállva éneklük.

E roppant széles világon

Amerre csak eljut a hír,

Rityeg-rottyog a kohó,

Izzanak az ércék.

A kohásznak munkájától

Zengenek a bércek.

Zúzzad az ércet, üssed a fémet,

Üssed a fémet, addig míg lágy!

Szólo: Fel a kohóra!

Mind: Ércet bele!

Szólo: Fel a pöröllyel!

Mind: Sújts le vele!

Olvaszd az ércet, nemesítsd a fémet,

Kell ez a honnak, te derék kohász.

A poharakon kulcsokkal, késsel utánozzák a vasüllő csengő hangját ének közben. Dallamos, zsongó kalapácsolások belelűktetnek, s olyan, mintha nagy kohótelep sok-sok műhelyében gyémántüllőkön szíveket kalapálnának.

- Silentium! Kohászok eks! Többi blube!

A hangulat emelkedni kezd. Lassan kigyúlnak a szemek. Halványodnak vagy pirosodnak az arcok. Fel-fel csengnek a kacagások.

Feláll az elnök. Beszédet mond. Üdvözli a rektort, a professzorokat, a vendégeket, az Ultra-supra veteránokat, az Isteni Fényben Tündöklő Firmákat és a balekokat. Kéri a Firmákat, fogadják szeretettel a balekokat, s neveljék jó selmeci diákokká őket.

Újra folyik a sör.

Az egyik professzor poharát véletlenül üresen hagyta a balekság. Nevetve jegyzi meg:

- Úgy látszik, engem már a balekok se szeretnek!

A praeses meghallotta.

- A fuchsmaior egyik kedves professzorunkat szomjazni engedi.

Az egész terem zúgni kezd.

- Silentium! Fuchsmaior eks!

Erre aztán szegény balekoknak lett nemulass! A fuchsmaior felvezényelte őket a székre, az asztalra. Ott lábujjhegyen kellett állniuk. Kegyetlenül ekset diktált beléjük. Majd az asztal alá bújtatta le az összest.

Hamarosan lett sör.

A rektor beszélt lágyan, bánatos hangon. Majd a fuchsmaior sírta el mondanivalóját. Kifejtette, hogy lehetetlent kívántak tőle, a semmiből, a valamit csináljon. Megpróbálta. Bemutat egy díszpéldányt.

Asztalra állítva odahozzák a díszbalekot.

Az Isteni Fényben Tündöklő Firmák tele torokkal kiabálnak:

Pfujj!

- Nem látjuk!

- Hol az a balek!

- Pfujj!

A contrapunct berekedt, mire csend lett. A balek csenevész, ijedt beszéde közben sokszor felharsant a nevetés.

Már éjfél felé tartott az óra kis és nagy mutatója. A hangfogóval ejtett szavak is ágyúdörgésnek hallatszottak. Csillogtak a szemek és csillogott a szellemes humor. Kacagások harsantak egy-egy itatónóta után. Büntetés is volt elég. Meleg vízre is ítelt egypárat a praeses, aki itt királyi, sőt pápai jogokat élvez, mert nemcsak szent és sérthetetlen, hanem sohasem tévedhet.

A fuchsmaior már előkészítette a nagy vizeskádát, a fekete suvikszot, bányáslámpát és a farbőrt a díszbalek megkereszteléséhez.

- Silentium! Felkérem a fuchsmaiort, küldje ki a balekjait. Én pedig felszólítom mindazokat, akik nincsenek megkeresztelve, hagyják el a termet.

Kilobbant a villanyfény. Fekete sötétség szállt a sörben úszó teremre. Ilyen sötétség lett úrrá egyik-másik burs lekókadtt fejében is. Egyetlen fény a bányáslámpa sápadt világa volt. A fuchsmaior fülénél fogva vezeti be a balekot, közben szól a keresztelő nóta. Hol a fuchsmaior, hol a még józan Firmák énekelnek hosszú strófákat felváltva.

A balekot közelebb hozzák. Odaérnek a dézsához.

- Bulek, válassz magadnak keresztapát és keresztanyát az Isteni Fényben Tündöklő Firmák társaságából! - szól a fuchsmaior.

A balek véznahangú szavai részletekben oldalognak ki a száján.

- Keresztapámnak választom Kolozsváryt, alias Bimbót.

- Keresztanyámnak Dankót, alias Don Janit.

A keresztszülők a balek mellé állnak. Ez lehajtja a fejét a besuvikszolt farbőrré, amit a kohlenbrennerek nagy szakértelemmel kennek az arcához.

A fuchsmaior a keresztszülőkkel együtt egy-egy korsó sört tart a kezében, majd megkezdi a szertartást:

- Balek, én téged megkeresztellek Ceres, Bachus és a többi istentelen isten nevében...

- Maflának - szól a keresztapa és a nyaka közé zúdítja a sört.

- Alias.

- Dugónak - adja a másik nevet a keresztanya, miközben a fuchssmaiorral együtt a balek suvikszos képére öntik a keresztvizet szimbolizáló sört és hátulról megsegítik, hogy könnyebben essen át a dézsán, amely a határt jelképezi a pogány balekság és a megkereszteltek közt.

Nagy kacagással fogadja a felgyújtott villanyfényben álló fekete képű balekot az isteni társaság.

A praeses az ismerkedési estet bezárja.

Megmozdul a terem.

Felhangzik a búcsúdal : Ballag már a vén diák, tovább...

Összefonódva dalolnak a fiúk.

Aztán ontani kezdi az épület tátott torka kifelé a bursokat.

A multság csak most kezdődik. Hat-nyolc felé oszlik a tömeg. Pár pillanat múlva felharsan az Új utcában az első óriási kiáltás. Hosszan, tömör hangon, elnyújtva kapaszkodik fel a házak ablakához, a fekete felhők felé:

- Tóóó...biás...

Valahonnan a Kossuth utca felől jön rá a válasz:

- Miii...t...csinálsz!?

Megremegteti a fekete, fénytelen ablakokat, nekiütődik a házaknak. Az egész város zeng. Olyan, mint a zsongó méhkas.

A marcona, rossz alvó, ideges papák ijednek fel először. Valami szitokféle csurog le a szájuk szélén.

- Megint felzavarják az embert. Már aludni sem lehet nyugodtan.

A mama hamarosan pártjára kel a fiataloknak.

- Ugyan öreg, te is voltál fiatal...

Ez hat. Az öreg csak magában dörmög, forgolódik s vészes bosszút esküszik a rebellis had ellen.

És felébrednek rá a fehér leányszobák tavaszról, szerelemről, boldogságról álmódzó lakói is. Belezsong az álmaikba ez a hosszú, dallamos, elnyújtott kiáltás... Rágondolnak valakire, mert hiszen minden soproni kislánynak van ott valakije, s ennek a képével a szívükben alszanak el s álmodnak csodaszépet, soha meg nem valósuló álmokat...

Az Ógabona téren a tűzoltólétrát tolták az egyik emeletes ház ablakához a bursok, hogy a kislánynak szerenádot adjanak. Felvittek egy kis hordó sört is. Alig kezdtek bele a nótába, csörtetett a rendőr. Szegény Andris már messziről kiabált.

- Gyűjjenek le!... Gyűjjenek le!

Csuszpajz, ölében a hordó sörrel, integetett a tűzoltólétra tetejéről:

- Pszt, biztos úr, csendesebben!

- Gyűjjenek le, kérem...

- Várjon csak biztos úr, türelem...

- Felmegyek... rögtön felmegyek! - és megindult a létrán.

- Menjen vissza! Menjen vissza, mert magára csorgatom a sört! - mordult rá Csuszpajz. Meg is eresztette a csapot.

A rendőr visszalépett.

Alkudozni kezdtek.

Török-magyar világ képe újul fel az alkuban: Szabad elvonulás!

Lejöttek. Visszatolták a létrát, aztán elmentek a Kossuth út felé...

Nem aludt egy burs sem ezen az éjjelen. Legfeljebb az, aki már menthetetlenül beleszédült Bacchus ölelő karjaiba. Robi sem aludt. Ki tudja hol, merre zavarta az éjszaka nyugalmát. Talán az Orsolya téren a kőhattyút tollasította meg, vagy a szélmalomnál tóbiásozott? Lehet, hogy magaslati levegőt szívni fölmászott a Széchenyi-szobor nyakába...Ki tudja hol van, hová vitte mámoros kedve?...

Lehet, hogy valahol nekidőlve egy fának, hallgatja az éjszaka selmeci varázsát, vagy talán éppen azon búsul, hogy, hej, nem úgy volt hajdanában!... Ki tudja?

Zsong az éjszaka. Lüktet az élet. Sápadt arcokra rászórja friss, hófehér fényporát a keleti égen feltápáskodott őszi nap.

A vacsoránál ültek. Sárgában ringó rózsaszín fényben úszott a szoba. Egyszerű, öreg bútorai szerényen álltak a helyükön s fakón verték vissza a lámpafényt.

Négyen ültek az asztal mellett.

ősz hajú anya és megrokkant apa. Fáradtan, unottan ették szerény kis vacsorájukat. A két lány vígan csacsogott. Kedves beszédük mosolyt csalt olykor az öregek ajkára.

Szökék voltak mind a ketten. Az egyik éjfélbarna, csodafényű szemeivel vígan, nyugtalan huncutsággal táncoltatta meg tekintetét az asztalon levő vajon, majd minden átmenet nélkül az édesapja redős homlokán, fehér haján. Elnézte, amint jó anyja remegő kézzel fogja a teáscsészét. A nővére is ráröppent a tekintete. Szőke haja lágyan omlik a vállára. Csodakék szemeivel bánatosan néz a semmibe.

Az öreg úr már befejezte a vacsorát. A kényelmes karosszékre készült. Feje alá párnákat tettek a lányok. Ili, a kisebbik a pipáért szaladt. Csakhamar bodrozó füstfelhő ereszkedett fel a szobában.

Nati a zongorához ült. Ujjai fürgén szaladtak végig a billentyűkön. Éppen kezdeni akart egy halk, mélabús keringőt, amikor kint a Bodri elvakkantotta magát. Aztán mérgesen, haragosan ugatni kezdett. Összeütődtek a tekintetek. Ott ágaskodott mindegyik szemében a kérdés: Ki lehet?

Ili kissé belepirult a hallgatásba. Valakire gondolt. Hátha. Nati nem mert gondolni senkire.

Az öregúr felkelt. Kicsoszogott megnézni, ki az. Közben zsörtölődött, mormogott, hogy kizavarták kényelmes fészkéből. A nagy, hangos szóváltásra és örömujjongásra a lányok is kifutottak.

Andri bácsi jött. Az öregúr bátyja.

Nagy volt a meglepetés. A lányok a nyakába ugrottak.

- Andri bácsi, hogy jött el ide hozzánk? - kérdezte csacsogva Ili.

A szobába értek. Átestek a fogadtatás zajos kedvességén.

Leültek az asztalhoz.

- Éhes vagy, ugye Andri? - szólt lágyan az asszony.

- Hosszú volt az út nagyon. Megéheztem - mondta csendesen.

A lányok vacsorát készíteni mentek. Nati simogató keze még sokáig ott parázslott Andri bácsi homlokán. Utánanézett a lánynak.

- Hát, hogy adtad rá a fejedet erre az útra, Andri? - kérdezte az öreg.

Andri elgondolkodva felelt.

- Eljöttem...Nagyon egyedül éreztem magam.

Elhallgatott. Látszott, többet is akart mondani. Még nem mert.

- Mondtam már régen, hogy gyere ide, légy közöttünk. Miért akarsz minden áron Sopronban maradni? - faggatta az öreg.

- Élni is kell valamiből. Ott a bolt, a Lővér, minden... öregségemre meghúzódok a Lővérekben. Nyugodtan, csendesen élem le az életem...s most ennyire magamra maradtam...

Hallgattak.

Az asszony az Andri asszonyára gondolt. Hogy szerette ez az Andri azt a halványarcú, nyugtalanvérű szépséget. Két év sem múlt el az esküvő után, megszökött egy fiatal, kalandor gyerekekkel. Aztán évek múlva visszajött. Kiélt arccal, kiélt vágyakkal. S ez az ember visszafogadta. Reménykedett, hozzásimul az ő életéhez, szakít minden múlt emlékekkel, asszony lesz, gyerekeket szülő, apró kis örömmel, családi tűzzel megelégedő asszony. Így is látszott pár hónapig az egész, de aztán víg, kacagó lett újra. Utána eresztette minden férfi után a tekintetét. Vendégeket akart..., aztán egyszer megint szó nélkül elment.

- Ha visszajönne - mondta Andri halkán - úgy visszavenném. Tudom, közönséges...Tudom, aljas...mégis a feleségem volt..., mégis...,még mindig szeretem...

Szemében harmatkönny jelent meg, s hangtalanul végiggördült az arcán.

- Hát semmi hír róla? - kérd-é az asszony.

- Semmi. Négy évvel ezelőtt láttam utoljára Bécsben egy homályos, sötét utcában. Felém tartott. Mikor ránézett, felkacagott és észtelenül rohanni kezdett. Utána akartam menni, de valami a földhöz szegezett.

- Mit törődöl vele! Az ilyen asszonyt, ha jönne is, kirúgnám. Ki kellett volna dobnod már akkor, amikor először visszafogadtad - pattogott az öreg.

Csend lett.

- Hát most azért jöttem - kezdte csendesen Andri - adjátok ide az egyik gyereket.

Riadt, meglepő tekintetek röppentek rá. A váratlan kérdés ajkukra forrasztotta a szavakat.

- Öreg vagyok már. Minden az övé lesz. Nehéz így egyedül lenni ott messze. A másik itt lesz. Gondotokat viseli. Az öreg szólalt meg először.

- Bátyám, mi is öregek vagyunk. Ki tudja, mikor jön a végzet? Úgy megszoktuk a gyerekeket. Más örömünk sincs, csak ők.

Az ajtó kicsapódott. A lányok a vacsorát hozták nagy zajjal.

- Sokára jöttünk, ugye?

- Kialudt a tűz. Be kellett gyújtani.

Benn hallgattak az öregek. Nati tányért tett András bácsi elé. Becézte a kedves vendéget.

A lányok kérdésekkel zaklatták. Nehéz volt, lehetetlen volt jókedvre hangolni.

- Valami baj van Andri bácsi? - kérdezte Nati, mert látta a borút az öregek homlokán.

Andri a lány felé fordult. Az egyik kezét rátette Nati vállára.

- Nati, - mondta remegő hangon - nagyon egyedül vagyok. Kellene valaki mellém. Eljönnél?

Leírhatatlan vonalak rajzolódtak a lány arcára. Szemében fellobbant a titkos reménytüzek fénye. Lelkében az elhamvadt parazsak lángra lobbantak. A vágy, mint bódító, nyíló virág feslett ki szívében. De ugyanakkor rátévedt szeme a szüleire, a sápadt, fakuló, hervadó virágokra és a pezsdülő tavaszi gondolatokra ráterpeszkedett a bánat.

Nem felelt. Csak nézett. Ragyogó, de mégis könnyben úszó szemmel.

- Aztán eljövünk sokszor, nagyon sokszor ide is...Gyere, Natikám, velem - könnyöngött Andri.

Nati ránézett az apjára, majd az anyjára. Szeméből kicsordult a kérdés:

- Hát, ti öregek, ti mit mondtok nekem? Menjek? Ne menjek? Menjek?...Ne menjek?...

- Hát, hiszen kicsit elmehetsz. Ha nagyon nélkülözünk, majd írunk - nyögdécselte az öreg.

- Egy kis változás jót tesz neked... ha akarsz... hisz nem kell örökre elmenned - csordult ki az asszony ajkán a szó. Látszott, hogy önmagát vigasztalta.

A szobára ráterpeszkedett a csend. Ili csillagszeme, mintha felhőkbe futott volna. Esőfelhőbe. Hevesen átölelte Natit. Kicsordult szeméből a könny. Nagy, nehéz bánatkönny. Zokogni kezdett.

A kakukkos óra éjfél ütött. Kidugta barna, kíváncsi fejecskéjét a kismadár. A szobában megindult nagy nehezen a beszélgetés, de minden mondat felett ott felhőzött a bánat: Nati elmegy. messze, mert Andri bácsi nagyon elhagyatott, szomorú ember, mert Andri bácsi fél mindenkitől, de legjobban talán önmagától.

Egy gyengéd női kéz kell neki, hogy végigsimogassa fehér haját, gond szántott homlokát. Lecsitítsa szívének keserű vonaglását, mert fájt, hogy régi szép álmai, boldogság, szerető, hőséges asszony, göndör hajú, zajos kedvű gyerekek... mindennek vége.

Lefeküdtek.

Senki sem tudott aludni.

Az öreg meg az asszony csak hánykolódtak a párnák közt. Ezer gondolat röppent át agyukon. Minden gondolaton átzengett az örökös fájó kiáltás: Nati elmegy!

A leányszoba hófehér bútoraira, illatos szépségére ráült a köd éppen úgy, mint a kert őszirózsáira. Ilit álomba ringatta a sírás. Erősen átölelve tartotta Natit és úgy aludt.

Nati pedig nagy álmokké szemeivel belenézett a sötétbe. Homályos, vibráló körben jelentek meg előtte csodaszép képek, csodabús képek.

Feltűnt egy város, egy új Selmec előtte, ahol zajos kedvű selmeci stúdiók közt van valaki, aki piros, hímzett szívet visel a szíve felett, s ebben a szívben ott illatoznak nefelejcskek és köztük, mint Mózes kigyúlt csipkebokra ég, lángol az aranybetűs eskü: TEMPUS.

Vajon ott van-e az új város titkai közt az a valaki? Van-e még ereje a régi szónak? Nem koptatta-e el az iást az idő?

Eszébe jutott, hogyha nem találja ott, megint egy leégett, üszkös vár lesz a lelke. Akkor itthon is maradhatna. Itthon jobb. De húzta a remény, húzta a vágy, egyre erősebb, fenségesebb érzés, mint a szülői ház kedves, delejes ereje. Csábította egy megálmodott új fészkek melege.

S ha már nem őt szereti? Ha elfelejtette a TEMPUS szent ígéretet rejtő varázsát? Mindennek vége. Egy beteges, elhagyott nagybácsi fehér, ősz öregségére önti lelke tavaszi sugarait. Vagy hazajön, ahol bánatos, öreg szülők várják szívdobogva, ahol már az ajtón kopogtat csontos kezével a halál, hogy megvesse puha, örökágyát ősz hajú apának, fáradt, szép anyának...

Kicsordul szeméből a könny.

A kakukkos óra belevágott az álmatlan éjszaka csendjébe, és altatgatta őket.

- Kakukk... Kakukk... aludjatok, balga emberek. Miért nyugtalankodtok? Örökké egyforma nem lehet az élet... Kakukk... az idő rohan és nektek is rohanni kell... Kakukk... ki tudja, mit rejt a titkos jövő mélye? Ki tudja, nem lesz-e jobb így? A jó Isten bölcs, örök Titok!... Az ő terveit nem tudjuk soha... Kakukk... aludjatok hát csacsi emberek... Kakukk... Kakukk...

VIII.

A mathezi-terem tömve volt bursokkal. Nemcsak a padokban szorongtak öregek és ifjak, hanem még a fal mentét is úgy ellepték, mint ősszel a legyek a napos ház falát.

A hosszú katedra mögött bányaingben ült az elnök. Vállán nagy, széles szalag. Kezével a csillogó csengő vaskos nyelét fogta és az aranysújtásos atillában mellette ülő alelnökkel beszélgetett. Valami fontos dolgot mondhatott, mert az alelnök idegesen és kezével hadonászva beszélt s közben az arcán a szivárvány összes színei átvonultak.

Érdekes volt megfigyelni ezt a két embert. Az elnök, Benedek, alias Popkatpetl, nyugodt arca nem árult el semmiféle izgalmat. Látszott rajta, hogy kenyértörésig megy az igazáért, de minden indulat, minden érzés elrejtve lappangott benne, sohasem ült ki arcára.

Vészi Berci, alias Förgeteg, temperamentumos, keveset gondolkodó, hirtelen ember volt.

Az elnök mellett balra ült Sótonyi, alias Pagát, a Kör víglelkű titkára. Apró, kacagó szemeit a fiúk beszédes arcán táncoltatta. A háznagy, Mente, alias Fals, fenenagy hangon szedi a prezenciákat. De hiszen nem is volna vérbeli háznagy, ha nem nagy hangon szedné, mert háznagy elképzelhetetlen örökös "randázás" nélkül.

Az elnök mellett Sovánka, alias Mackó, a főjegyző szunyókál csendesen. Olykor-olykor a fiúk felé néz. Gyakorlott szeme rögtön meg tudja ítélni a közgyűlés fontosságát és hangulatát. Most gyakran megsóválja a fejét, s csak ennyit mond:

- Na a márciusát, ma aztán írhatok!

Aztán szunyókál tovább...

Az elnök megrázza a csengőt.

- A közgyűlést megnyitom. Felkérem a háznagy urat, hogy imádkozza el a magyar Hiszekegyet !

Robi most lépett a terembe. Nagyon késett.

- Van valakinek hozzászólása Szalay úr szavaihoz?

Csaszlik felnyújtotta a kezét. Felállt.

- Mélyen Tisztelt Közgyűlés ! Nem tartom helyesnek a felszólalásokat. Miért ne érhetnék el mi, erdészek is tisztségeket, mikor éppen olyan tagjai vagyunk a Körnek, mint a bányászok!

Felzúg a terem.

Kiabálások hallatszanak.

- Úgy van!

- Nem kell szakkérdést csinálni!

- Silentium!

Robinak szikrát hányt a szeme. Hatalmas öklét szóért nyújtotta, és izzó, hömpölygő görgetegként szabadította ki szavait.

- Mélyen Tisztelt Közgyűlés! Hát elvesztek teljesen hagyományaink? Hát sutba dobjátok évszázados tradíciók fenséges szépségét? Alig vagyok néhány napja itt, és nem ismerek rá a selmeci diákéletre. Ti voltatok azok, akik a Leányvár alatt daloltatok bursnótákat az éjszakába? Hatalmasok voltatok? Titeket irigyelt az ország minden főiskolája? Miért hagytátok elveszni, elaljasodni a szent tradíciókat? Minden este kétes nőekkel, hitvány filiszterekkel mulattok! Külön asztaloknál ültök egyazon kocsmában! Megkereszteltek mindenkit, akár akadémikus volt, akár nem! És most a legneveztesebb dolgot követitek el; erdészre - előrebozsátom, tisztelem és becsülöm az erdész szakot- de képzeljétek el, erdészre adtok farbört! Hát nem húzódik mosolyra az arcotok? Hát ez a tradíciók szellemében való élet? Talán még

azt is elkövetitek, talán még azt is meg kell érnem, hogy az Ifjúsági Kör ősi zászlóját nem bányász, hanem erdész fogja vinni! Indítványozom: ne engedje meg a Kör elnöksége, hogy szakestélyein erdész legyen a fuchsmaior !

A nyomasztó csend, amely a beszéd alatt volt és szólt egy Selmecet járt Firmának, most, amikor a Főiskola polgárságának nagy százalékát sértő, legalábbis azt hitték, rájuk nézve sértő indítvány elhangzott, felzúgott a terem. Beszéltek, vitatkoztak egymással, majd szónok szónokot követett, s messze nyúlt az éjszakába a vita...

Erősen megritkult már a terem, mire szavazás alá bocsátotta az elnök a két indítványt.

- Felkérem azokat az urakat, akik Pataky úr indítványa mellett szavaznak, amely szerint erdész is lehet fuchsmaior, hogy álljanak fel.

A háznagy unott hangon számlál. Olykor-olykor erőbben ejt el egy-egy számot.

- Tizenöt...huszonhat...harmincnégy...hatvanegy...

- Felkérem azokat az urakat, akik a másik indítvány mellett szavaznak, amely szerint erdész nem lehet fuchsmaior, álljanak fel.

Hat bányász és egy erdész, összesen tehát heten, emelkedtek fel helyükről. Fájdalmat hullató szemük összefonódik. Nem szólnak egy szót sem. Megértették egymást.

Az Alma Máter kapuja ontja ki az éjszakába a bursokat...Ki erre, ki arra rója az utat. Nagy hanggal tárgyalják még mindig a Közgyűlés eseményeit.

Robi a Lővérek felé tart. Észre sem veszi, hogy lassan, szótlanul bandukol mellette egy Firma... majd kettő... három...

hat...

...és mennek együtt mind a heten ki az Almra.

Fekete, füstös, vörösterítés asztalú szobában ülnek. Az asztalfőn Robi. Mellette kétoldalt a többiek. Az asztal végén felhajtott terítés, csupasz asztalrésznél ül az egyetlen balek. Nagypofájú söröskorsók állnak mindegyik előtt. Lehajtott fejjel várnak valamire.

Robi lassan feláll.

- Fiúk! Magunkra maradtunk nagyon, a többiek már elhagyták az igazi utat. Mi még kitartunk! Nekünk nem szabad engednünk megfakulni a hagyományokat. Nekünk egyesülni kell, hogy újra győzzön a tradíciók ereje, mert ezek szépségét és szentségét nem koptathatja el a viszonyok mostohasága, nem teheti azt csúffá és nevetségessé zsúrfiúk ostoba gigerlisége és egy többségbe jutott szak fanatikus uralomratörési vágya.

- Fiúk! Legyünk mi őrei a hagyományoknak! Alakítsunk egy kört, amelynek csak egy célja lehet: Visszaállítani a régi hagyományokat... Akarjátok?

- Akarjuk! -kiáltották egyszerre mind.

Robi halvány arcára a beszéd alatt tűzrózsák ültek ki. Ugyanakkor, amikor "fanatikus erdészek uralomratörési vágyáról" beszélt, elfelejtette, hogy ő meg a bányász szak fanatikusa. Kétségtelen, hogy az összes szokások eredete azon régi időkbe nyúlik vissza, amikor csak a bányászok voltak a selmeci Akadémián; sőt az is tagadhatatlan, hogy az erdész szak megteremtése után jó ideig még szakestélyen sem jelenhetett meg erdész. De mindez el-múlt. A bányász szak tradícióinak vestatüzét 1877. február 3-án hagyta először kilobbanni, amikor a Burschenschaft jelvényeit ünnepélyesen eltemették és sörösstriblijeit összetörték. Ekkor sírt fel először egy vén Ultra-supra-veterán:

- Szomorú, hogy ilyen időket kell megélnünk, amikor a barátság és testvériség felbomlik!

Azóta hányszor szakadt már fel ez a fájdalmas sírás, pedig akkor még nem oszlott fel a barátság. Sőt, talán ma sem. Az erdészek, már Selmecen, éppen oly jó bursoknak, épp oly lelkes, víg stúdióknak mutatkoztak, mint a bányászok. Vagy talán még lelkesebben őrizték és féltették a tengernyi sok szép tradíciót, amelyet az ősi szak hozott és részben megosztott velük.

A barátság és a testvéri szeretet sose hiányzott a selmeci bursokból. Hogy a hagyományok fakulnak és az ősi tradíciók hatalmas hajóján folytonos rések mutatkoznak, ezt talán az elvesztett talaj, az átalakult világ és a modern élet ezer furcsa újdonságával lehet magyarázni. Könnyű azoknak, akiket az új élet nevelt, de nehéz azoknak, akik úgy csöppentek bele ebbe a lüktető, zúgó gépkorba s nem tudják a régi világ regényes szépségeit egy vakmerő és talán fájó tépéssel kirántani szívékből, lelkükből.

Robiék nemcsak a tradíciók lelkét akarták látni, hanem a régi köntöst is, ahogy ifjú, álmokat szövő, vidám diákszemmel látták Selmecen, vagy hallották az ősi diákvárosban végzett filiszterektől. Elfelejtették a nagy rohanást, az új kort, új várost és új embereket. Egészen és sértetlenül akarták élni és ápolni a hagyományokat. Ezért alakult meg a húszadik század éveinek közepén a "Selmeci Sasok Köre".

Ott ültek egymás mellett grubenben, waldenban. Bal vállukon a selmeci sapka pihent. Az ajkukon felcsendült az ősi diákdal:

Gaudeamus igitur...

Majd lelkesen fújták állva:

Vivat Akademia

Vivant Professores...

A korszok most ürültek ki először. A bulek sietve újra töltött.

Ekkor Bödön halkan Robihoz fordult:

- Az erdészek az Ifjúsági Kör megalakulása után mindjárt résztvettek mindenben?

- Nem! - felelt Robi, és kissé elgondolkodva folytatta - Minden szokást sokáig a bányászati szak őrzött és ápolt. Ezeknek valami titokzatos rejtélyességet tulajdonítottak, valami nagy, nemesi büszkeség kötötte hozzájuk a bányászt. Azt tartották, szükségtelen ezt filiszter szemnek látni, sőt az erdészeknek sem szükséges. A bányajárás, kvalitatívmenet, szakestély, gyászszalamander, akadémiakustemetés, mind a bányászszokások maradványai. Természetes, hogy én is helyeslem az erdész- és bányászszakok egyesülését az Ifjúsági Kör zászlaja alatt, mert hiszen egy Alma Maternak vagyunk a gyermekei, de tiltakozom az ellen, hogy mélyen sértsék meg a hagyományokat.

- Milyen volt az a bányajárás ? - érdeklődött Plajbász.

Csend ülte meg a termet. Robi arcán újra kigyúltak a vérrózsák. Selmecről mesélt.

- A bányajárás mindig az év elején történt - kezdte halkán.

Ekkor mutatták meg az Ultra-supra-veteránok, az Isteni Fényben Tündöklő Firmák és a kohlenbrennerek földalatti, csendes szép hazájukat a bányász balekoknak. Mikor az est sötétszürke palástjával már betakarta Selmec girbe-görbe utjait, apró hegyeit, mély szakadékait, megindult a menet, a szakelnök vezetése alatt, aki mindig a legöregebb bányász volt. Csodálatosan szép látvány volt ez. Elöl a praeses magas tetejű, forgós süvegében, utána a cantuspraeses és a többiek. Kezükben bányászlámpa. Úgy húzódott kísérteties nagy kigyózással a menet, mint valami rémes, hosszú, kivilágított szörny, vagy sárkányvonat, egy sötét, hallgatag barlangvárosban, ahol az ablakokból tündérkisasszonyok lesnek ki és kacsalábon

forgó aranypaloták helyett rideg, titkokat takaró, vén házak állnak. Végigvonultak a főutcán és közben énekeltek. Végig pattogott ajkukon a dal:

Szerencse fel, a tárna vár

A bányász mécsét - éjszaka

Meggyújtja már !

- Mikor a város alsó végén levő Glanzenberg altárnához értek, nagy kört alkottak s a cantuspraeses rákezdett a bányászéletet magasztaló dalra.

Robi a dalba kezd és a többiek vele énekelnek.

Tisztelet a bányász-szaknak

Jó szerencse, áldás lengje át !

Bárha napfényt odalent nem kapnak,

Hőn imádják mégis a hazát !

Zordon bércek bányászgyermekének

Szeretettel nyújtanak kezet !

- Aztán elhal az ének és lassan bemennek a bányába, ahonnan egy jó félórai menetelés után a Pacher-altáron jönnek ki. Majd énekelnek az Ifjúsági Kör és a bányászprofesszorok háza előtt... Szép volt ez! Nagyon szép...

Úgy itták a lelkek ezeket a szavakat, mint száraz, repedezett nyári föld a zápor hullatta esőt.

Majd nótából nóta szakadt.

A szavakat úgy verte vissza a füstmarta kocsmafal, mintha a jó öreg selmeci Schacht lett volna :

Selmebánya szép kis város - úgy biz"-a

Bár utcája térdig sáros - úgy biz"-a

*De van benne sok-sok csinos lányka
Akik még most is ránk várnak - a biz"-a*

... hullt, hullt a nóta Selmece vágyó, Selmecet imádó hét igaz burs ajkáról.

A halványan pislogó lámpa ráveti tekintetét a diákokra...

Robi...

Jobbra mellette Csaszlik, alias Csüggeteg. Erősen tagbaszakadt, vállas gyerek, aki az Alföld délibábos városából jött ide. Régen és százszor, ezerszer hallotta azok ajkáról Selmec dicséretét, akik ott éltek. Úgy tudta nyelni a sört, hogy gyakran rajta felejtette az ember a szemét.

Mellette Szabó, alias Plajbász ül, ő csinálja a rajzokat a tudatlan balekoknak s így tengeti életét. Mégis mindig jókedvű, dalos gyerek...

Bagó, alias Bika, az egyedüli erdész, sovány, hosszúnyakú fiú, arról nevezetes, hogyha elázik a sörital nagyban való élvezetétől, akkor vagy szaval, vagy a selmeci hagyományok elmúlását siratja. Míg Csongrádi Miska, alias Bődön, a kövér kohász, ilyenkor mindig le szokott borulni az asztalra és így zokog :

- Istenem... Istenem, milyen kár ilyen tehetséges, szép fiúért, amilyen én vagyok...

Zotyót már ismerjük. Az öreg legényt nagyon szereti mindenki. Különös fickó. Ha bánat borul lelkére, napokig nem lehet látni. Ilyenkor a szobájában marad és hegedül reggeltől estig. De nehogy valaki azt gondolja, hogy nótákat. Nem, ő csak kontrázni tud. Elkontráztat egész nap.

Még csak a balek kuporog ismeretlenül az asztal végén. Szelesnek hívják. Nem fedi teljesen a nevét. Ellenkezőleg: nyugodt, szófukar, csendes.

- Bulek, miért foglaltál mellettünk állást ? - kérdezte Robi kíváncsian.

- Nekem az apám erdész. Sohse beszélt az Sopronról, soproni diákszokásokról, csak mindig Selmecről és a bányász-szakról.

- Hát miért nem lett bányász az apád ?

- Nagyon különös, szűkszavú ember. Úgy ment Selmece, hogy bányász lesz. A rektori hivatalban azonban véletlenül erdésznek írták. Mondták neki, hogy javíttassa ki. Csak azt mondta rá:

- Rosseb... egye fene...

És erdész maradt.

Megnevették az öreg Szelest. Aztán folyt a beszéd tovább, és folyt a nóta...

Már hűtlenül elhagyta a kis mutató a kettes számot, amikor összefonódva felhangzott az utolsó nóta:

Ballag már a vén diák, tovább...

Majd mindig ércesebben csengett az utolsó versszak:

Mielőtt most elmegyünk, tovább

Egy szent fogadást még teszünk, tovább !

"Ha Selmec hív, mi ott leszünk,

Érette vesszen életünk... tovább !

Viszontlátásra cimborák !"

IX.

Az utcán találkozott össze Robi az öreg Vermes professzorral, akinek a házánál hajdan nagyon sok kellemes órát töltött el Selmecen és itt Sopronban is.

- Ej... ej, de hűtlen lett hozzánk Robi - feddi az öreg.

- Méltóságos uram, már annyiszor készültem. Mindig közbejött valami.

- Ha ráér, jöjjön most velem.

Mentek.

A méltóságos asszony jóságos, szelíd mosollyal, őszinte örömmel köszöntötte. A kislány nem volt otthon.

Leültek.

Robi végighordozta tekintetét a szobán. Olyan, mint régen volt - állapította meg jóleső érzéssel. Egy kis darab múltat érzett visszatérni sivár jelenébe. Egy kis múltat, amely szép volt.

A hatalmas perzsaszőnyeg most is türelmesen hordja hátán a nehéz asztalt, székeket. A zongora felett az öreg professzor atyjának hatalmas magyarruhás festménye komoran néz a vitrin apró csecsebecséire. Kellemes, finom illat cirógatja a bútorokat. A nehéz függönyökön a késő őszi nap fénysugara hintázik. Olykor nekiütődik a sötétzöld falnak, vagy rácsókolja ragyogását az ezüst vázákra, tálcákra... Minden a régi...

Beszélgetni kezdtek a múlttól.

- Mondja Robi, tulajdonképpen miért tartóztatták le a határon, amikor hazament? - kérdezte minden átmenet nélkül a méltóságos asszony.

Robi lassan leemelte tekintetét a zöld fal arany mintáiról és ráhullatta a fehérhajú asszony jóságos, nyugodt arcára. Halkan, vontatottan kezdett beszélni.

- Egy régi ellenségem volt Selmecen. Brezinának hívták. Mikor mi elmenekültünk, ő ottmaradt. Mi végigküzdöttük a nyugati felkelőharcokat. Majd a gyászos emlékű budaörsi csata után az iskola padjai közé szorultunk. Akkor már Brezina is ott volt. Velünk hallgatott. Karácsonykor történt. Haza vágytam, megnézni az apám, az anyám... Mikor Brezina meghallotta, hogy hazakészülök, megelőzött s a határon, mint kémet letartóztattatott.

- Szomorú és fájdalmas évek jöttek ezután. A korbács kék nyomára gyakran jött friss ütés. Korhadt priccs, bűdös szalma, sötét földalatti üreg volt éveken át lakhelyem... Közben meghalt az édesapám és hőséges hitvese, az édesanyám, alig élte túl halálát.

- Aztán kitoloncoltak a határon. Most itt vagyok egyedül... teljesen egyedül.

Robi elhallgatott.

A méltóságos asszony fekete gyémántszemének fényét egy könnycsepp tompította.

Csengettek.

Ditke jött. Magas, nyúlánk lány. Ébenfekete haja vastag fürtökben omlott vállára. Fekete szeme kitágulva, mint kinyílt virágkehely, csodálkozott az idegenre.

- Csókolom a kezét... Nem ismer ? - kérdezte mosolyogva Robi.

- Talán így: Pá Babi!

- Robi!... Robi! Maga az? - lelkesedett a kislány és melegen megszorította Robi kezét.

- De megnőtt, kislány, de megnőtt! Emlékszik, még nemrég a térdemen lovagolt. Kis menyasszonyomnak hívtam.

Együtt nevettek mindnyájan, s beszélni kezdtek régi, együtt átélt, kedves napokról, feledhetetlen, apró csacsiságokról.

- Robi, mit szól hozzá, a papi elvisz a balekbálra - dicsekedett a kislány.

Robi rálopta a tekintetét.

- Legalább mulatunk egyet! - nevetett Robi.

A kislány rajongó beszéde a bálról elragadta Robit. Tervezgetni kezdtek.

Később zongorához ült Ditke. Ujjai lassan végigballagtak a hófehér csontokon. Mint mély tárnák fájó üzenete szállt a csendben a sok régi dal. Robi szeme kigyúlt. Odatámasztotta fejét a zongorához és mélyzengésű hangján kísértc a dalt:

Ím, hol a föld alá megyünk

Aknák, tárnákon át

S a napfényt felváltja ott lenn

A gyenge mécsvilág.

A méltóságos asszony kiment a szobából. Az öreg is követte nemsokára. Ketten voltak. Az egyik gyermekleány, akinek lelkében most feslenek a tavaszi rügyek, most nyílnak eddig nem érzett titkok. A másikat az élet eddig csak verte, ostorozta.

Robi a lányra nézett. Szép, sötét a szeme, mint fekete bányák rejtelmes titka.

- Olyan jó belenézni ebbe a két ragyogó szembe - gondolta Robi. Szerette volna megsimogatni, elringatni karján ezt a kedves, csacsogó lányt. Ditke csak játszott tovább:

És hogyha társaink közül

*Egyik nem jönne fel,
Zokogja el fájó szívünk :
Pajtás! Szerencse fel!*

Végetért a nóta. Megálltak az apró kis ujjak a billentyűk felett. A szürkülő szobában meleg, édes illat bódította Robit. Lelkében káoszként kevergett egész élete. Minden gondolata itt kötött ki, ennél a fekete csodánál...

- Robi, mi a maga nótája? - rezzentette fel merengő gondolataiból a kislány üvegharang csengésű hangja.

Robi lágyan megfogta a kislány kezét.

- Ditke! Kedves! Azt majd én játszom el.

A kislány felemelkedett. Otthagyta a kezét még Robi kezében. Helyet cseréltek.

Robi ránézett a fehérfogú zongorára. Aztán, mint a vihar, végigsöpörte a hangokat és belevágott a víg bursnótába:

*Úgy élek, mint egy csavargó,
Meg-megiszom borom,
Ha megfizetni nem tudom,
Az csak az én bajom,
S ha poharam most ezer darabra töröm,
Biz ahhoz senkinek, hej, csak nekem van közöm !*

Odakinn leszállt a megkésett őszi est. Sötéten meredt be a szobába az éj. Síró őszi szél vegyült elhaló nóták dallamai közé.

Aztán még jobban ráterpeszkedett a városra a sötétség. Az éjszaka falevéllhullató csendjében ballagott egy diák haza. Szívében megmagyarázhatatlan jókedv uralkodott. Nótát dúdolt az éjbe.

Úgy élek, mint egy csavargó...

Odaért a kapuhoz. Zárva volt. Behajolt, hogy a zárt kinyissa... És ekkor a piros szíves "TEMPUS" folt valahogy beleakadt egy szögbe. Kiszakadt.

Belépett a szobába. Olyan furcsának tűnt fel neki minden. Valami felborult benne. Tízszer, százszor odament a levetett grubenhez és nézte, nézte azon a szép piros szíven a szakadást. Olykor lesimította a rojtos, kiharadt sebet. Szerette volna bevarni, hogy ne ásítson feléje, ne vádolja. Aztán arra gondolt, hogy most már mindegy. Összehajtotta a grubent és betette a szekrénybe.

Lefeküdt, de az álom került a szemét. Nézte a szoba mennyezetét, s közben úgy érezte, hogy valakit megcsalt. Próbálta mentegetni magát, hogy semmi se volt, múltó játék az egész. Nem csalt meg senkit. Még önmagát se. De a fekete csoda itt van. Itt a közelben. Látja. Érti és jólesik ez neki, mert éveken át férfiak vad durvaságát szenvedte. Elfelejtette a csók ízét, az ölelés forróságát, a simogató, becéző szavakat...

És hátha Nati is már elfelejtett mindent: az első csók bódító mámorát, sok kedves nap felejthetetlen szépségét. Hiszen hosszú évek múltak már el. Fialat fák hamar kinövik a belevágott sebet. És ő miért legyen hó, ha Nati hűtlen lett.

Ekkor eszébe jutott a selmeci utolsó este. Szinte látta. A kertben egymás felé sodorta őket vágyuk. Lelkük mélyén megremegett valami. Félve gondoltak arra, hogy talán nem is lesz visszatérés. Érezte arcán Nati tekintetét és akkor, mint egy élő tiltakozás, rég elmondott szavak csendültek fel lelkében.

- Natikám! Én elmegyek. Talán soká, nagyon soká nem jövök haza. Várj! Várj! És sohase feledd el jeggyűrűnket, a TEMPUS-foltot, mert én nagyon, örökké szeretlek!

Most évek múltán is forróság öntötte el testét, ha arra gondolt, hogy simult hozzá Nati buzgó zokogással, mint párját sirató gerle és duruzsolta a fülébe:

- Soha ... soha nem felejtelek el!

- ... Aztán elémeredt egy kép. Ő más karján, más szívével kel útra fészket rakni az életbe, családi fészket. És megtudja, hogy valaki messze vár rá nagyon régen. Egy szó, egy szent ígélet köti: TEMPUS. Bevéste akkor egy lány szívébe. Rávarrták akkor a grubenre ezt az örök eljegyző szót. A karikagyűrű elveszhet, elgurulat, és sohasem kerül elő, de ezt a beégetett szót nem lehet a szívből kitörölni soha.

Egyszer olvasta valahol, hogy ha a férfi a szerelem oltárán áldoz, az áldozati bárány mindig nő. Hogyan juthatott eszébe most ez ?

Nyugtalan gondolatok ezrei rohanták meg. Forgolódott, hanykolódott a párnákon. Úgy érezte, rajta van az ágy felett levő kép tekintete. Korholja, de ott ég a megbocsátás, a szeretet fénysugara a szemében, mintha mondaná:

- Robikám! Én vártalak. Te hűtlen lettél hozzám. A TEMPUS-foltot vedd le a grubenről s tagadd meg azt, hogy selmeci diák vagy... Én még ezután is szeretlek téged!

Robinak kigyúlt a homloka. Égette, marcangolta az önvád. Pedig mit csinált? Belenézett egy lány fekete szemébe, jólesett hallani szavait, megfogni a kezét és legalább gondolatban megsimogatni fekete haját.

Már derengett. Oszlottak az éjszaka kísértő árnyai. Az ég fekete sötétsége tisztult. Ébresztő nótájába kezdett az első kis- madár, amikor Robi meggyötört lelke álomba bódult.

Közeledett a balekbál. Azóta már sokszor bekopogtatott Vermes professzor úrék ajtaján Robi.

Két tűzgolyó, két hatalmas üstökös tartott egymás felé megfélemlítően, pazar fénycsóvával világítva meg az élet boruját.

A táncterem csillogó csillárjai telehintettek fényükkel minden kis zugot. Omlós, százszerű selyemruhák pazar pompában keveredtek. A selymek hullámaiból tavaszi frissességű lányok csicsergő beszéde, elburjánzó nevetése hallatszott.

A bulekok ügyetlen esetlenséggel hol egyik, hol másik lány felé sodródtak. Az érzések és vágyak titkos ereje, forgó szele sodorta őket.

Zotyó, az öreg veterán, hihetetlen gőzerővel udvarolt az egyik sarokban egy lenszőke német lánynak. Azt mondják, régi ismeretség. A kislány már négy napja itt van Sopronban s azóta minden nap együtt vannak. Bődön, a kövér kohász, Helber királyi ügyész két lányát szórakoztatja, s látszik pufók arcán a gond, maga se tudja, melyik tetszik jobban, melyiket szórakoztassa inkább. Bika feszülő erdészatillájában az ajtóban áll és szemét az összegyűlt lányseregen legelteti. Viziborjú oldalba is böki Lótuszt, s gúnyosan jegyzi meg:

- Nézd mán, de jól áll Bikának az ajtó!

De Bika oda se fordul. Nézi a Kovács lányokat, akik már a hetedik balekbált táncolják végig, jól is mulatnak, de sohasem akad egy jámbor balek, aki "csőrbe" menne. Aztán Strauner Babyn akad meg a szeme. Hosszú, bokáig érő, világoskék ruha tapad formás alakjához. Kreol arcán, mint tengerszem, csillog szűz tisztán szép kék szeme. Egy alacsony kis erdészbalek forgolódik körülötte. Bika egyet gondol és erős, határozott léptekkel odaindul.

A Komlósy Ilit vagy hat-nyolc kohlenbrenner veszi közre, s oly nagy lármával beszélgetnek, hogy a fél terem odafigyel. Blank Sári a terem kis emelvényének vörösbársony pamlagán ül. Őt már két éve letemporálta Hercules. Most is suttogva, kedvesen beszélgetnek. A kályha mellett a szuszogó, kövér Danzig mama

homlokáról nehéz, nagy gyöngyök hullanak. Mit törődik most ő ezzel, mikor anyai szívét hallatlan öröm tölti el: nem messze tőle beszélget egyetlen lánykája Plajbásszal, aki nemrég temporálta le.

- Hiába, na - állapítja meg magában diadalmasan Danzig mama az emberek szívéhez a legközelebbi út a gyomron keresztül vezet.

Csap és Csuszpajz, a két víg kammer természetesen újra együtt van. A cigánybanda szőnyeggel leterített emelvényének a szélén ülnek. Nagyon értelmetlen arcot vághattak a nagy szemlélődés közben, mert Viziborjúnak fülig szaladt a szája, amikor rájuk nézett.

- Mit csináltak, hé? - kiált rájuk vidáman.

- Nézzük az új garnitúrát - mondja nevetve Csap. Új garnitúra alatt természetesen az első bálozókat értette.

A balekság is mindjobban belemelegedett az udvarlásba. Csak Szentiványi Attila, a bálelnök áll mozdulatlanul, ajtóra szögezett szemmel és nézi váró, vágyó szemmel az érkezőket. Valakit vár. Talán az ismeretlen fekete lányt.

Csüggeteg is bedugja kíváncsi fejét az ajtón. Szétnéz, s aztán mint aki jól végezte dolgát, visszaballag az ivóba. Ott a hosszú asztal egyik végénél leül. Mellette a kis kerekhasú hordó. Az asztal másik végén Szeles bulek, aki egy személyben contrapunct, cantuspraeses, fuhrwerk, és balek, mert az Isteni Fényben Tündöklő Firmának éppen most arra jött gusztusa, hogy szakestélyt tartson.

A táncteremben a cigány már nyaggatja a szerszámát, mintha csiklandozni, ingerelni akarná a táncosokat. A balekság már megindul a külső terembe, ahonnan a balekcsősz vezetése mellett tesznek majd körsétát a leánykák és mamák, illetve papák előtt. Attila is éppen indulni akart, amikor az ajtón belépett a fekete lány. Földbegyökerezett a lába. Szeme csodálkozásra nyílt. Arca meg-megrándult. A leány Robi karján jött. Ez lepte meg a balekot a legjobban. Robi és a leány barátságosan beszélgettek. Oly szépek voltak így ketten. Attila csak nézte, nézte őket. A fuchsmaior rohant hozzá.

- Gyere már Attila, kezdjük a bevonulást!

Bódult, zúgó fejjel indult kifelé.

A zenekar rákezdett a bursnótára. A balekok zárt sorokban vonultak be a bálterembe. Körülsétáltak egyszer. A cigány csárdásba kezdett. A falánk balekság szétugrott, hogy ki-ki megkeresse párját.

Percek múlva zsongott a terem.

- Bulek, miért nem táncolsz? - kérdezte jókedvűen Robi, ráütve az elmerengő Attila vállára.

- Csak! - felelt tompán.

Hallgattak.

Robi a táncolókat nézte és halkán dúdolta a zenekarral együtt a keringő dallamát.

Egyszer csak megfordult Attila, Robi vállára tette a kezét és belenézett a szemébe.

- Mondd, Robi, ki az a leány, akivel beléptél?

Robinak ezer gondolat villant meg az agyában. Eszébe jutott, hogy a bulek sokat beszélt egy fekete leányról. Hátha ... hátha ő lesz?

- Vermes professzor úr lánya, Ditke - mondta halkán.

- Letemporálta már valaki?

Habozva, zavarodottan ejtette ki a szavakat Robi:

- Nem... nem... nem hiszem.

- Honnan ismered?

- Régi, kedves gyermekkori ismerős...

Attila szemében izzani kezdett a kialvó parázsfény. Kedvetlen arcán megjelent a mosoly.

Robi csak hallgatott. Most ő nézett üres tekintettel a táncterem forgatagába. Megint nem kiütődött a szó: TEMPUS! És eszébe jutott újra minden.

A bulek sudár szőke szépsége egy mámorító tangó alatt oly fenségesen simult Ditke fekete, misztikus szépségéhez, hogy még Robi is rajtuk felejtette a szemét.

És ekkor eszébe jutott, hogy mindennek vége. Egyszerre megrettent a gondolattól, hogy az ő élete már be van fejezve. Egy lány él valahol messze és fogva tartja szívét egy elejtett szó, egy balga ígéret miatt. Egy lány, aki messze van, aki eszmény, ideál, de nem hús, nem vér és talán már nem is lány. Most itt van, egy életet hirdető, pihegőkeblű kismadár, aki őt biztosan szereti és most el hagyja veszni, átengedi egy buleknek. De hiszen úgyis csak őt szereti Ditke! Hitt benne. Erősen hitt.

Aztán eszébe jutott, hogy ő selmeci diák és tisztelnie kell a temporálás szigorú jogszokását. De hát mit tehet ilyenkor a gondokba merült, válaszüton álló selmeci burs? A söntésbe megy és levonja a konzekvenciát.

A kriglik gyorsan fogytak előtte, de a dagadó söráradat nem akarta elmosni marcangoló gondolatokat. Nem akart megnyugodni a lázongó fiatal vér, s az ital csak olaj volt a tűzre. Gyakran felágaskodott benne a párját féltő vad ősféltékenysége. Fejében folyton az zsongott: "Ditke szeret... engem szeret". Már fel is állt, hogy lemegy és viszi nagy, véget nem érő táncba. De meggondolta.

Nagyon egyedül érezte most magát és elfogta a vágy: bár valaki jönne, akárki, aki szereti, aki jó hozzá, aki melegen néz rá, megsimogatja a kezét.

Nehéz volt a feje az italtól, gondtól. Kitámolygott a levegőre... Nekidőlt a falnak és belenézett a csillagos éjszakába. Az erkélyen most jelent meg egy pár, ők voltak: Ditke és Attila. A táncterem fénye a szemközti falra vetítette árnyékukat.

Robi szeme kitágult. Feszülten figyelt. Úgy látta, hogy az erkélyen egymás karjába omolva csókolják el a mámoros báli éj vágyteli csókját.

Ijesztő, őrjöngő kacagással ordított bele az éjbe...

Fenn az erkélyen, mintha lepattantak volna az ölelő karok. Kialudt a mámoros csók tüze és mint két riadt galamb, röppent szét Ditke és Attila.

Az ébredő utcán az emberek vissza-visszafordultak egy főiskolás után, aki tántorogva ment hazafelé, nagyon furcsán és teleszájjal nevetett, miközben kövér könnyek peregtek végig az arcán.

A felkelő nap végighintette friss, csillogó fényével a várost. Belépett fürge, víg sugara a lányszobába is, ahol a fehér bútorok között a szoba kis királynője még mosolygó arccal aludt a hófehér párnákon s valami nagyon szép, fehér álmokat szövögethetett. A napfény odahajolt föléje. Vigyázva megcsókolta a homlokát és a fülébe súgta halkán:

- Jó reggelt kislányka... jó reggelt! Ébredj álmaidból! Előbújtam a felhők mögül, hogy felkeltselek. Elhozott kíváncsi öregségem, hogy megkérdezzem: hogy mulattál?... Jó reggelt! jó reggelt!

A kislány, mintha meghallotta volna az elejtett szavakat, felnyitotta két fekete bogárszemét és mosolyogva körülnézett a szobában. Talán halkán meg is kérdezte:

- Hol vagyok?

Olyan furcsának tűnt fel neki, hogy otthon van a régi, kedves emlékekkel bebútorozott szobában. Néhány perccel előbb, mintha fényes bálteremben szédítő iramban keringett volna valakivel, aki erősen átfogta a derekát, hogy el ne repüljön tőle, aki megszorította a kezét, s úgy nézte azzal a csodára nyílt kék szemével, hogy még most is átfutott a melegség a testén.

Megfordult. Lehunyta a szemét. Azt hitte, álom volt ez mind. Tovább akarta álmodni. Fáradt is volt egy kicsit és kábult.

Visszagondolt a bálnak... Eszébe jutott, amikor egy kicsit lehűlni kimentek az erkélyre. Az éj, ez a fekete legény bevilágította a sötétséget nagy kerek bakterlámpájával, a holddal. Az égen csillagok ragyogtak. Ők ott álltak szorosan egymás mellett. Oh, miért szaladtak úgy a percek? Miért nem lehet ilyenkor megállítani az idő rohanását?

Nem szóltak semmit. A szó néha mindent agyonüt, még az érzéseket is. Hallgatagon nézték egymást dobogó szívvel, vadul lázongó vérrel. A teremből kiszűrődött a zene, s az a kis ...jaj, de szép is volt! ...

Aztán Attila félve megfogta a kezét. Ő hagyta. A fiú odaállt eléje. Lehajolt, és megcsókolta a kezét... Milyen forró volt a szája... És ekkor lenn valaki nyersen belekacagott az éjbe...

Mintha Robi hangja lett volna.

Robi... Miért ment el? Furcsa. Visszagondolt a vele töltött napokra. Minden gondolata mögött, minden érzése mellett ott állt most Attila. Hát szerette Robit? Nem. Csak a szíve kívánt már valakit, ő jött előbb. Lelke csordultig megtelt, gazdag kincseiből nekiadta a fölöslegeseket. Most érezte, hogyha nem jön Attila, talán örök, nagy szerelem fejlődött volna ki közöttük. Nem nehéz addig menni az úton, míg szét nem ágazik, de ha egyszer válaszúthoz jut az ember, elő kell venni a szívet, ezt az érzékeny, finom iránytűt és kiteríteni az elmúlt napok, együtt töltött órák térképét, s megnézni, merre visz az igazi út...

Aztán mintha valakitől azt hallotta volna, hogy Robinak van valakije messze. Beleremegett a gondolatba, hogy a szeretett férfi szívét mással ossza meg. Az a tudat, hogy Robi szíve volt más valakié, sőt most is másé, egyszerre tövestől

kitépte lelkéből a fejlődő szerelem kis csemetéjét. Most már lelkében csak Attila élt. Minden gondolata őt ölelte körül...

Álmos szemét a kereveten ülő kis babára vetette. Úgy látta, szomorú a tekintete ennek a régi játékszernek. Elpirult. Eszébejutott a forró, égető kézcsók. És ő hagyta. Arra gondolt, milyen nagyon rossz lány is lett. Gyermeklelke hófehér mezőire a szerelem hajnala rózsaszín fényt szórt és ő azt hitte, hogy a hó vesztett fehérségéből, piszkolódott rózsaszínné! Nem. Ha majd a hajnal után eljön tiszta, fehér fényével a reggel, újra fehér lesz minden. Tele volt a lelke ezer kétséggel, sok ujjongással és talán még több rettegéssel. Valami olyan különlegeset érzett, amelyet eddig még soha. És nem tudta, hogy veszély-e az az ismeretlen, feléje közeledő valami. Rossznak érezte magát. De mikor olyan jó így rosszalkodni. De nem szabad! - emelte fel tiltó szavát egy hang a lelke mélyén. Attila jó fiú. Nem akarhat rosszat. És mi rossz van ezen a világon? - tépelődött a harmatlelkű gyermek. - Talán az, ha az ember képtelen meghódítani egy szívet, amely maga sem tudja, miért nem tud, de lehet, hogy nem akar felénk fordulni? Talán az, ha valaki hűtlenül elhagyja azt, aki őt nagyon, nagyon szereti? De most, amikor szeretik egymást, most nincs, nem lehet semmi rossz.

...A kezére nézett. Még most is érezte tüzelni a csók helyét. Megtelt a lelke érzésekkel. Becsukta a szemét, és megcsókolta hosszan, melegen kezén az elégett csók helyét.

Álomba bódult...

Kinyílt az ajtó. A méltóságos asszony jött be halkán, lábujjhegyen. Odaült az ágy szélére. Nézte boldog, örömet harsogó lélekkel, szeretettől sugárzó arccal a lányát. Ki tudja talán az első báljára gondolt...

Aztán föléje hajolt. Megcsókolta.

- Ditkém! Kicsi szívem! Jó reggelt!

A leány félálmában megkereste az édesanyja kezét. Kinyitotta éjfékete csillogó szemét.

- Hogy mulattál, kicsikém? - kérdezte lágyan, boldogan.

- Nagyon, nagyon jól - mondta meleg, nagy érzéssel és közben kacagott és sírt egyszerre. Magához szorította erősen édesanyja öszülő fejét. Szeméből egy fénylő gyémántkönnny lopózott ki, mintha a lélek mély titkainak és nagy, szent érzéseinek áruló Júdása lenne.

Csillagtalán, sötét este volt.

A rajzteremben már csak Zotyó és Robi rajzolt. Mind a ketten szivattyútelepet terveztek. Olykor-olykor füttyentettek egyet.

- Cimbora, adj már egy cigarettapapírt - vágott a csendbe Zotyó.

- Meg egy kis dohányt is adjál...

Megcsavarta a cigarettát.

- No, adj már egy kis tüzet is, elvégre mindene nem lehet az embernek...

Robi elmosolyodott. Zotyó víg nótába kezdett:

Boldogtalan az az anya,

Kinek bányász lett a fia.

Mert nem tudja mely órában

Esik bele az aknába.

Lassan Robi is bele-bele énekelt.

Jaj, de boldog az az anya,

Kinek erdész lett a fia,

Mert jól tudja mely órában

Rúg be Sopron városában.

Zotyó az órájára nézett .

- Fél egy. Gyerünk haza...

Robi nem ellenkezett. Fájt a szeme. Fáradt is volt.

Szedelőzködtek.

- Te Robi, találkoztál te már Natival? -kérdezte Zotyó hirtelen.

- Natival?! Itt? - csodálkozott Robi és úgy nézett Zotyóra, mint egy szánandó örültre.

- Hát persze. Itt lakik a férjével a Kossuth-úton.

Robinak ráncokba szaladt a homloka. Vadul megragadta Zotyó vállát és rázni kezdte.

- Férjével?... Nati a férjével?... - ordította rekedten.

Robi szeméből az örület döbbenetes lángja csapott ki. Becsapta maga mögött az ajtót és elrohant.

Zotyó ajtaján kopogtattak. Az óra nagymutatója dél felé kaptatott a lejtőn. A fal felé fordult, nem éppen jókat kívánva a zavargónak.

Újra kopogtattak és rögtön utána nyílt az ajtó.

Attila volt.

- Szervusz Zotyó. Hol van Robi?

Zotyó kifelé se fordult s úgy morogta bosszúsan :

- Mit tudom én...

- Két napja nem volt otthon...

Zotyó erre már fölugrott.

- Két napja nem volt otthon? - kérdezte aggódó tekintettel. Szeméből kiröppent az álom. Gyorsan öltözködni kezdett. Egy perc alatt elkészült.

Aztán értesítették Bödönt, Szelest és Plajbászt. És megindult a keresés.

Bödönnek volt a legjobb szimatja. Az Alm felé ment. Szó nélkül benyitottak a Sasok szobájába.

Eltörött korsók közt egy poroshasú hordóra borultan aludt Robi.

Bödön szétnézett a szobában. Huszonhat darab fekete szalaggal átkötött kriglifül feküdt egymás mellett.

A Firma valakit temetett.

Vagy tán életének huszonhat szomorú évét siratta? Ki tudja?

Az üvegszilánkok csillogtak a kiömlött sörben.

Két üres hordó lapult az asztal mellett. A Firma jobb keze be volt kötve. Az öreg Szántó bácsi, a pincér kötötte be.

- Üveggel vágta a kezét, kérem - mesélte az öreg -, oszt a vérével a falra irkált... Ott van, nézze meg mérnök úr...

Bödön a szemközti falra nézett. Vérbetűkkel volt odaírva e szó: Tempus !

X.

A hétköznapok nagyon megfakultak.

Robi állandóan a papírernyős lámpa alatt gubbaszt és falja a betűket. Bányaméréstani számítások futják tele a fehér ívpapírokat és tervezési rajzok teszik még álmatlanabbá az éjszakáit. Örökké dolgozik, fárad és töri magát, hogy ne tudjon gondolkodni. Egyetlen célja van: menni innen... menni! Itt még az utcán is remegve jár, az elhagyott Lővérekben is félve bolyong, hátha... hátha elédobja a sors Natit. Nagyon félt ettől a találkozástól. Belesápadt a gondolatba, hogy egyszer szembejöhét vele Nati, az urával. Érezte, nem bírná ezt el. Ilyenkor arra gondolt, hogy talán nekirohanna és széttépné azt az embert, aki elvette tőle Natit. De ugyanekkor felmerült lelke háborgó tengerén Ditke képe. Nem arra gondolt, hogy most két szék között a földre esett. Nem. ő csak sajátmagát okolta és korholta, hogy a nagy szó varázsát el engedte múlni, hogy nem hallgatott a sors intő szavára azon az őszi estén, amikor kiszakadt a kertkapuban a grubenre varrt nefelejcskoszorús szív.

És Natira haragudott? Nem. Csak nem tudott felejteni, nem tudta sajtó sebeit begyógyítani, nem tudott kiábrándulni: de lelke rejtett tarsolyában ott volt a csodaerő: a megbocsátás. Egész életén át azért dolgozott, hogy egyszer valahol fészket rakjon és egy csendes, boldog életet éljen le, fekete, szénporos, hallgatag emberek között, Natival. Ez volt a vágya. Áthúzta a sors. Az hagyta cserben, akiért dolgozott, akinek hitt. Odaadta neki a szívét, lelkét zálogba, s ő most eltaposta ezt a szívet, azt a drága kincset, mely még így is csak érte dobogott...

Az élettragédia sohasem az, hogy szerető szívek elhagyják egymást. Elválni nagyon könnyű, de nehéz az egyedüllét borzalmas sivárságát mással betölteni, mint a hűtlen kedvességgel együtt átélt emlékekkel, együtt szótt gyönyörű álmokkal. Nehéz felejteni. Legtöbbször nem is lehet. A lélek olyan, mint a Memnom-szobor, ha nem hull rá a nap fénylő, forró sugara, nem zeng fel soha többé: mint ahogy nem éled fel és zeng csodadalokat, bódító szépségeket a lélek, ha nem fogja körül egy szerető szív melege.

Úgy látszott, hogy Robi zengő lelke is elnémult. Csendes, magába vonult ember lett. Az új bánat felszaggatta a régi sebeket is. Most egyszerre újra nagyon fájni

kezdett Selmec. Gyakran gondolt szomorúan, lesújtva arra, hogy milyen kegyetlen is hozzá a sors. Egy balekot vett magához, teleszórta a lelkét selmeci emlékekkel, beleoltotta szívébe a tradíciók szeretetét, de nem fogamzott meg. Attila volt ez, aki legjobban hangoztatta és hirdette hogy a selmeci tradícióknak át kell alakulniok. Az új kor új eszméket, áramlatokat és szokásokat hoz. Új fényt, új szint kell adni kopott, megfakult hagyományoknak.

Úgy érezte, hogy nagyon egyedül van a küzdelemben. Bolond gondolat is délszaki növényt északi, hideg tájakra vinni, de még szomorúbb és reménytelenebb egy százötvenéves felvidéki fenyőt átültetni. A végzet őt küldte ki utolsó mohikánnak. Amíg lehet megvédeni a múltat és nem hagyja elpusztulni a hagyományokat.

Minden szombaton együtt vannak a Selmeci Sasok. Minden szombaton meleg szavakkal beszél Robi Selmecről. Úgy is csak ez a pár óra tartja benne a lelket.

Az egyedüllét megsokszorozza töprengéseit.

Néha ugyan eljön Zotyó. Felveti a nagy kérdést:

- Cimbora, van egy cigarettád ?

- No, adj már egy kis tüzet is, elvégre mindene nem lehet az embernek.

De Zotyó is olyan kedvetlen mostanában. Nemrég egész hetet átkontrázott. Biztosan csalódás érte, mert a kis lenszöke német lány most mindig Patrachomiomachiával csatangol. Azt mondják, hogy Zotyó grubenjén egy új, fekete bársonyfolt van. Rajta két sor. Ez mindent elmond :

"ne higgy magyar a németnek,

Akármivel hitegetnek ! "

Attila ritkán van otthon, pedig már sokszor megígérte neki Robi, ha a vizsgahónap alatt nem ül otthon és nem tanul, elzárja a ruháját és rácsukja az ajtót.

Sokszor sétáltak együtt Ditkével. Esténként a jégpályán hosszú köröket vésnek a jégre... ráírják életük egyszerű meséjének történetét...

Bödön úgy látszik, nem tudott választani a két Helber lány közt, mert mostanában gyakran borul, szépségét és tehetségét siratva, az asztalra.

Szeles bulek is nagyon magára maradt. A kis Fabinyi Klári faképnél hagyta. Nem is csoda. Február közepén történt, hogy a kislány az iskolából jött ki. A bulek hazakísérte. A kapuban megálltak, s Klári csillogó szemmel adta meg másnapra a találka helyét.

- Ahogy befordulunk az Erzsébet-kertbe, nem a Főiskola felől, hanem a Kossuth útról, tudja ott a délivasuti állomás melletti sorompón át elmegy a tenispályák mellett s az órától lejjebb egy kicsit lefelé visz egy út, annak a jobb felén, annál a ...

A bulek hallgatta egy ideig, majd belevágott:

- Nagyon körülményes. Inkább otthon maradok.

És a két kammer, Csap és Csuszpajz, talán medveként átalusszák a telet? Nem. Csuszpajz épp most dobott be egy levelet. A levél a díszbaleknak szól:

" Mélyen tisztelt Uram !

Hősies bátorságának és hatalmas erejének híre elérkezett hozzám. Nagyon megtetszett nekem. Napokban készülök oroszlánvadászatra Afrikába. Nagyon szeretném, ha levelében megírná, hajlandó-e társaságomban átcserkészni a rejtelmes, sötét földrészt. Kérem, arról is értesíteni, nem találkozhatnánk-e valahol a napokban. Levelét kérem az Erzsébet utcai trafikba címemre letenni.

felső és alsó bauméri Bauméri Alfonz Herbert gróf "

Pár nap múltán jött a válasz. Találka az Erzsébet-kertben szerdán délután ötkor.

No, több se kellett a fiúknak. Csap és Csuszpajz felbujtottak vagy harminc kohlenbrennert, s elbújtak velük a liget bokrai közé.

A hiszékeny és fantasztikus álmokkal teli díszbalek még otthon volt. A tükör előtt nézte vállait, kidüllesztette mellét, izmait s meg volt elégedve magával, Afrikára gondolt: a forró homokra, fekete emberekre, nílusi krokodilokra. És mindezt nemsokára látni fogja. Nem kell most már az idegenlégióba lépni, nem kell kalandos szökéssel útra kelni. Itt az alkalom.

Indulás előtt még kabátja zsebébe tett egy csikalikát, mintha máris oroszlánvadászatra indulna.

Alig, hogy belépett a sötétedő Erzsébet-kertbe, itt is, ott is felhördült a bokrok rejtelmes mélyén egy-egy oroszláni hang. A vadászat elképzelt képei újultak fel benne. Ezek a hangok megremegtették. A háta borsózott. Ekkor az egyik bokorban

vészesen felhördült valaki és taposni kezdte a száraz gallyakat. A jámbor bulek összerezzen és ész nélküli futásba kezdett.

Azóta alig mer megjelenni az utcán, mert mindenünnen oroszánordítást küldenek felé a bursok.

XI.

Február végén viharos napok köszöntöttek Sopronra. A májusi elnökválasztást valami különös véletlen folytán sürgősen meg kellett tartani. Ez természetesen olyan nagy esemény volt, hogy két hétig nem is igen aludt egyetlen diák sem. De ez nem is csoda, háromszáz burs nehezen tud egy véleményen lenni, s elvégre arról van szó, hogy az ország legrégebb diákegyületének ki lesz a feje.

A nagy választási harcot a város is élénk érdeklődéssel kíséri és akarva-akaratlanul bele kell kapcsolódnia az izgalmakba. Igaz, hogy míg a pártok az elnök személyéért izgulnak, addig a jó soproniak azért, hogy vajon újonnan festett házukat éjjel nem ragasztják-e tele plakátokkal, amelyek nagy kiáltó betűkkel hirdetik, hogy : " Éljen Szabadi, alias Fuccs, az Ifjúsági Kör elnökjelöltje ", vagy " Vivát Csongrádi, alias Bődön ".

Mindennap van valami új csodálnivaló, mert nemcsak az a virtus itt, hogy a falak tele legyenek ragasztva plakátokkal, hanem, hogy mindenki a maga jelöltjének a plakátját minél szédületesebb magasságokba rakja, hogy ezzel is dokumentálja: életét és vérét adja eszméi hordozójáért, az elnökért. Ilyen éjszakai ragasztó-kirándulás persze nem folyhat le anélkül, hogy bele ne szóljon a játékba a csend és rend óre s meg ne akadályozza azt, amikor a borosüveg társaságában ragasztó bursok éppen egy kislány ablakára, vagy mondjuk a Széchenyi-téren álló óra lapjára akarják ragasztani a plakátot.

Az éjszakai ragasztó-körúton mindennél nagyobb baj a kíséret, a bor, mert az az oka annak, hogy például Csap, aki Bődön kortescéduláját ragasztgatta, hajnal felé, a hirdetőoszlop helyett Csuszpajz hátára kente a plakátot s tekintve, hogy rájuk virradt, nagy bámulatot okozott a járókelők között az élő reklámoszlop.

Tehát Bődön is fellépett elnökjelöltnek. Robi akarta ezt, hogy így talán nagyobb sikerrel fogják tudni megvédeni a tradíciókat.

A választási izgalmak természetesen Robit is kihúzták kissé magányából.

Éppen a nyomdából jött Bődön kis kortesszalagjaival, amikor Zotyó megbökte hátulról.

- Na, cimbora, baj van.

- Micsoda?

- Hát nem hallottad? Holnapután a Deák-téren fog kortesbeszédet mondani Fuccs.

Robi csak annyit mondott:

- Fuccs!

Ki tudja, mire értette?

Hallgattak.

Az Alsólövér utcában találkoztak Csappal meg Csuszpajzzal.

- Hová mentek? - kérdezte Robi.

- Bánfalvára.

- Bánfalvára? - csodálkozott Zotyó - oszt mit csináltok ott?

- A Fuccs beszédét készítjük elő.

- Ne tréfálgj már cimbora - méltatlankodott Zotyó -, mert úgy megváglok, hogy elterülsz, mint a láthatár.

A két kammer csak nevetett. Mint a szélvész, megindultak Bánfalva felé, nagy és emésztő gondok között hagyva a két veteránt.

Tele volt a Deák-tér bursokkal. Nagy izgalom és még nagyobb zaj közben vitatkozott és zúgott a tömeg. Olykor belevágott a zajba egy-egy borízú hang:

- Éljen Fuccs!

Mire a Bődön-párt torkaszakadtából ordította:

- Annak fuccs!

- Éljen Bődön!

Bika, hogy még idejekorán kiparírozza a bursagyban gyorsan életrepattant rímrügyet, belebőgött:

- Elnök lögyön!

A Fuccs-párt kortesnótába kezdett, de ekkor már megjelent az emelvényen főkortesei kíséretében Fuccs. A nóta hirtelen éljenzésbe fulladt s a kiabáló tömeg észre sem vette, hogy vagy húsz kékkötényes bánfalvai legény jön, Csuszpajzzal és Csappal az élükön nagy fene trombitákkal és cintányérokkal felfegyvekezve. A szerszámok ijesztően fénylettek mind, csak a dübörgőhangú nagy dob lapult színtelenül egy kis kocsi tetején.

A zaj elült. Az elnökjelölt belekezdett beszédébe, de ugyanekkor a bánfalvai legények élén feltartott kézzel állt és számolt Csuszpajz:

- Anc... cvo... trei.

... és leütötte a kezét. A trombiták és a kürtök, dobok és cintányérok egymást túlharsogva és dübörögve olyan éktelen zajba kezdtek, hogy Fuccs hangja légyzümmögésnek hangzott, pedig úgy kiabált, hogy a nyakán kidagadtak az erek. Aztán, mintha egyet gondolt volna, elhallgatott. Ugyanekkor Csuszpajz is leintette a zenekart. Ekkor a tömeg mögött egy kitömött bábu jelent meg rettenetes hosszú nyakkal, lelógó szőke bajusszal, szétálló fülekkel és egy rossz pinccsel a fején. Mintha egyetlen hang mondta volna felkiáltott a tömeg:

- Fuccs!

Kacagott mindenki. Mindig többször harsant fel a kiáltás:

- Éljen Bődön!

Mintha mindig több hang éljenzett volna.

Fuccsot hívei még egyszer szólásra erőszakolták. Fel is állt a szószékre s kinyújtott nyakát csavargatva, újra szónokolni kezdett. De ekkor Csuszpajz már számolt:

- Anc... cvo... trei.

Az orkánnal is inkább szembeszállt volna Fuccs, mint a bánfalviakkal. Zotyó meg is veregette egyik trombitás vállát:

- No cimbora, derék legény vagy, megérdemelnéd a harmadosztályú menetrendet a fapadokkal.

A legény kihúzta magát:

- Joa, mi pánfaviak tuttyuk nagy pléhmuzik csinálni.

Fuccs elkeseredetten szállt le a szószékről és pillanat alatt eltűnt.

A jó soproniak természetesen elkönyvelték elnöknek Bödönt és nyugodtan hajtották fejüket nyugalomra. Pedig most kezdődött csak a java. Éjjel új plakátok kerültek a házfalakra. Felléptették elnöknek Vadócot, Nérót, Rókust, sőt, hogy az áldozat teljessé legyen két nap múlva Bocit is.

Még egy nap volt az elnökválasztásig. Sopron minden mulatóhelye főiskolásokkal volt megtömve. Minden párt máshol tartotta meg ivászatát.

A soproniak nem tudták, hogy vajon ki lesz most a sok jelölt közül az elnök. A bursok már érezték, hogy ha most ötfelé oszlik is a tömeg az ivásban, a szavazáskor legfeljebb kétfelé. Komoly jelölt csak Néro és Bödön lehet.

Az utolsó éjszaka azonban sok rejtelmet hozott. Délután ugyanis Robiék Bödönhöz voltak hivatalosak, hogy összeszámlálják és beadják a jelöléshez szükséges harminc aláírást. A legnagyobb meglepetésükre üresen találták a szobát. Az asztalon fél ív papírra ez volt ráírva: " Meggondoltam. Nem lépek fel jelöltnek. Hazautaztam. Bödön. "

Mindnyájunknak leesett az álla. Megnémultak. Robi a szekrénynek dőlt. Zotyó a heverőre telepedett, míg Csap és Csuszpajz Csüggeteggel az ágyat szállták meg. Szeles baleknak nem jutott hely. Tanácstalanul álltak jó ideig, míg végre a bulek fakadt ki elsőnek:

- Rosseb ...

Csap és Csuszpajz, mint hogyha ettől a szótól magukhoz tértek volna, egymásra néztek és egyet gondoltak. Felaláltak. Odamentek az asztalhoz. Az írás fölé hajoltak és kis idő múlva megszólalt Csap:

- Ezt a cédulát nem Bödön írta!

- Mert őt valamelyik párt eltűntette - egészítette ki Csuszpajz természetes hangon.

A többiek meglepetten néztek össze. Mintha mindnek most gyúlna világosság az agyában.

- És az ajánlási ív? - kérde Robi.

Egyszerre mind keresni kezdték a szobában az ívet. Zotyó még a párnák alatt is megnézte, de sehol sincs. Azt is ellopták volna? Lehetséges. Holnap délig be kell adni a titkárhoz az ajánlásokat, mert csak a határidőig ajánlott jelölt választható.

Robi új ívet kezdett. Mind aláírták, aztán odaadták Szelesnek.

- Te bulek - mondta Robi -, holnap reggelig harminc név legyen rajta. Érted?

A bulek szó nélkül útra kelt.

Az öreg Sas bácsi kocsmájában már úgy hulltak Vadóc hívei az asztal alá a szőke, habzó nedű élvezetétől, mint ősszel a legyek. Lótusz már vagy negyedszer indult neki, hogy hazamegy, de sehogy se találta meg a kijáratot. A víglelkű Mamut pedig kilötyögött a kocsmáján és minden erejét egy hihetetlen Tóbiásba adta. Sas bácsi megesküdt, hogy soha ilyet nem hallott még.

- Olyan hosszú volt az a kiáltás kérem, - újságolta hónapok, sőt évek múltán is - hogy közben lejárt az órám.

Perkovátnál Mókus hívei mulattak. Taraj épp a nagy csizmát tartva a kezében, dadogva beszélt valamit:

- ... mert nem elég csak megígérni, hogy ha elnök leszel, közbenjársz a vizsgajegy leszáll... áll... állítása irányában.

Elakadt a szava. A szájához ragadt csizmát úgy kellett erőszakkal elvenni tőle.

Az Erzsébet utca egyik ablakán vagy öt burs kocogott. Nemsokára egy ijedt szemű anyóka jött az ablakhoz.

- Ki az? - kérdezte remegő hangon.

- Néni... néni! - kiabáltak be a fiúk - kire szavazna maga, ha főiskolás lenne?

A választ azonban már nem várhatták meg, mert közelgett a rend éber őre. Továbbálltak.

A Royal felől Plajbász jött. Alaposan elcsüggedt valahol. Néha kettőt lépett, legtöbbször egyet se. Az Orsolyazárdánál már elhagyta az ereje. Nekidőlt a hirdetőoszlopnak és rettenetes hangon nyőszörögni kezdett egy divatos nótát:

- Nincs egyebem, csak a ... remény.

A szavazás napján délelőtt tízen álltak Bődön lakása előtt, amikor Szeles bulek jött.

- No, megvan a harminc ajánlás? - kérdezte Robi.

- Meg - felelte a szófukar bulek és átnyújtotta az ívet. Volt vagy ötven név rajta.

- Hát az ív megvan, de hol találjuk meg Bödönt ? - töprengett Robi. Észre se vették, hogy a két kammer, Csap és Csuszpajz épp most ért hozzájuk és Robi szavaira Csap meg is adta a választ:

- Bánfalván.

Mindenki a hang felé fordult. A két kammer már mesélte is, hogyan tudták meg. Elmentek a kocsmába inni, abban a reményben, hogy valamelyik majd csak elszólja magát. Sok kísérlet eredménytelen volt. Reggel felé végre Pagát elkottyantotta magát. Tudniillik Csap, ahogy a dülöngélő öreg legényt hazafelé segítette, azt mondta neki:

- Te Pagát, Bödönt csuda jól elraktároztuk, mi?

Mire Pagát széles vigyorgással nevetett és nehezen nyögdecsele:

- Te is ott voltál? ... Na hallod! Ki a fene talál rá Bánfalván ... Hahaha!

Robi, a legidősebb burs, volt a korelnök. Kezébe vette a lepecsételt borítékokat, hogy felolvassa a jelöltek nevét.

Felnyitotta az elsőt.

- Az Ifjúsági Kör elnökjelöltjei: Csongrádi, alias Bödön.

A teremben nagy zaj támadt. Éljenzések és zavaros, csodálkozó közbekiáltások közt valaki szót kért. A korelnök megadta.

- Mélyen tisztelt közgyűlés - szólt a szótkérő Pagát - Csongrádi úr, úgy tudom, nem vállalta a jelölést és már tegnap hazautazott, mert ...

Itt elakadt a szava, mert a nyíló ajtón ekkor lépett be Csuszpajzék társaságában Bödön. Az éljenzés oly erővel harsant fel, hogy még az ablaküvegek is beleremegtek.

Megtalálták. Szénapadlásra zárták Pagáték, ellátva öt minden földi jóval, sőt még olvasnivalót is adtak neki, hogy ne unatkozzék. Robi mosolyogva rázza meg a csengőt.

A zaj lassan elül. A korelnök Pagát felé fordul, s csak ennyit mond:

- Úgy látszik, Baranyai úr rosszul tudja...

Utána, mintha semmi se történt volna, folytatta:

- Következő jelölt Szabadi, alias Fuccs!

A terem ordítani kezd.

- Fuccs! Fuccs!

Mindenki úgy érti, ahogy mondja: neki már fuccs!

Néró nevének említésénél kitör a " randa ". Kalapok lengenek a levegőben. Székeken és asztalokon állnak és hatalmas éljen kiáltások törnek ki elementáris erővel. Most látszott csak meg, hogy a csendesen dolgozó Néró párt milyen hatalmas.

A zaj nem szűnik. Minden párt a maga jelöltjét élteti. A fél terem még most is vitatkozik és előszedi az ellenjelölt minden létező és nem létező hibáját ...

Az élet játéka ez, amikor már nem fakardokkal, hintalovakkal, kis pléhmozdonyokkal játszanak az emberek, hanem úgy, amint a nagyokhoz illik.

Mert a nagyok is játszani kívánnak. Mindegyikben benne él a gyermek. A kislány a homokpogácsák helyett, ha felnőtt, igazit süt, s a vígszemű francia baba helyett a jövőt ringatja karjai közt. A férfi is elhagyja ólomkatonáit, hogy maga álljon a nagy játékasztalra. A gyerek fantáziája az üres fürdőkádat luxusgőzösnek vagy épp repülőgéppel teszi meg, hogy éljen egy darabot a nagyok életéből.

Nem különös, hogy a felnőttek hányszor sírják vissza a gondtalan gyerekek felejthetetlen idejét. Nagyon emberi mindig olyan vágyat gyújtani lángra, amelyről tudjuk, hogy soha, soha el nem érjük.

Csak az ifjúság küzd lankadatlan erővel a jövőért és harcol komolyan eszméiért, vagy talán azért, hogy ha eléri az öregséget, visszasírhatta a régi boldog időket azzal a konzervatív, de mindig aktuális vágyakozással: Hej, nem így volt a mi gyermekkorunkban.

Ötven év múlva talán ugyanígy fog zsongani a terem. Lesznek, akik a régi diákélet ősi tradícióit féltve, beledobják minden erejüket a küzdelembe, s mégis legyúrja őket is a gyors iramú idő. Talán igazuk lesz azoknak, akik azt hirdetik, hogy a tradíciók szellemére kell vigyázni. Csak a lélek maradjon meg. A ruha elkophat a test erőtlenné válhat, elpusztulhat, de a lélek örök.

Mégis, ha visszajönnek évek múlva a Robik, Bődönök, Plajbászok Csapok, vajon az új, kiforgatott, átalakult hagyományok láttára nem szomorodnak-e el, s míg egy fájó könny gördül le fehér szakállukon, nem szakad-e fel lelkükből a nagy sóhaj, amelyet egy elveszett, soha vissza nem térő ifjúság utáni vágy, a visszaemlékezés édes érzése fakaszt:

- Hej, nem így volt a mi korunkban!

A korelnök mögött a fekete táblán az elnökjelöltek után a kapott szavazatok száma áll.

Fuccs 2

Boci 11

Néró 102

Bödön 95

A többi visszalépett.

Robi halvány, mint a fal. A zúgásban alig hallani fakó, színtelen hangját.

- Az Ifjúsági Kör elnöke ez évben Szemere Dezső, alias Néró.

Minden ajkon feltör az örömkialtás. Nagy éljenzések között a vállukon hozzák be a terembe az elnököt.

Robi kezét szorít vele és vállára teszi a szalagot. Aztán zúgó fejjel, tehetetlen dühtől összeszorított ököllel támolyog ki a teremből.

Megint végiggázoltak rajta. Hadd fájjon. A lélekre, ha fájdalommal teli könnyek hullanak, termékenyítő lehet ez a drága eső.

Úgy érezte, hogy lélektemplomába vadul rontanak be templomrablók, hihetetlen szentségtörők, akik összetörnek minden értéket, elrabolják az oltár kincseit, s úgy hagyják kifosztva, üresen, értéktelen padokkal, színes üvegekkel, szegényen. Nagy fájdalmában nem is gondolt arra, hogy a kincsek megkerülhetnek, vagy új, szebb drágaságokkal lehet pótolni a veszteségeket. Nem. Robi becsukta a sivár, elhagyott, szomorú templom kapuját. Ki tudja meddig? Olykor arra gondolt, felgyújtja az egésztest, hogy porráégett romok fölött idegen isteneknek áldozzon. Már gyújtotta is a fáklyát, s a láng keresztet formálva tört az ég felé...

Megrettenve fojtotta el a tüzet. A szikrák közt mosolygott ezer selmeci Firma arca, amint ajkukhoz emelik sörös stiblijeiket, s a középben pedig ott mosolygott Nati. Piros szívet tartott a kezében s a szívben, mint hatalmas, közelgő reflektorfény, nőtt és jött Robi felé vérvörösen egy izzó szó: Tempus!

Már megint, megint itt kísért. Olyan, mint az árnyék, hol előtte, hol mögötte bukkan fel - de nem hagyja soha. Hát így tart ez örökké? Nem szakad vége ennek soha?

Beesteledett.

A város sötét, komor házaiban fények gyúlnak, apró fehér lámpák, hogy pótolják a nap világító erejét, ha már melegét nem is tudják pótolni...

Robi arra gondolt, hogy talán az ő sötét éjszakájában is kigyúl majd egy ilyen kis lámpa és fényével pótolni fogja a napot, ha meleget nem is ad...

A Szent Mihály templomban esti imára kondult a harang. Aztán belekongatott egymás után a többi templom is. Fenséges harangzúgás volt. Úgy érezte Robi, hogy meghalt vágyait, soha meg nem valósult álmait, porba hullott boldogságát temető utolsó szomorú gyászmelódia ez.

XII.

Robi a nyitott ablaknál állt és a saját egyhangú, fénytelen életére gondolt...

Még hó takarta a Károly-magaslat lejtőit, s délutánonként el lepte a sízók víg hada a hegyet, de már látni lehetett a tavasz első üzenetét, a hóvirágot. A télvégi nap langyos, meleg sugara már erősen kikezdte a havat, s a sportolók érezték, ez talán az utolsó nap, amikor sítalpakon bolyonghatnak a fenyőillatos hegyen.

A háztetőket még hó fedi, de már itt is, ott is kifeketéllik egy-egy folt a hó közül. Olyankor ezek a foltok a hófedte háztetőn, mint tavasszal a fehér lányarcokra kiülő apró kis szeplő. A hólé lassan, egyenletesen csepeg az ereszről. A kis csöppek úgy ragyognak a tavaszi napfényben, mint apró gyémántok, vagy meleg örömkönnyek, amelyek odahullnak a tavasz virágillatot és boldogságot ígérő trónja elé, és mintha ezek a pergő vízcseppek is örülnének a tavasz jöttének... pitty-patty...itt vagy...pittypatty... itt vagy locsogják csacska örömmel, amint lehullanak a maguk vájta kis gödröcskébe... A szemközt lévő ház gondosan elzárt ablakai megnyílnak az édes meleg fény előtt s a szobák börtöni sötétjébe, egyhangú malmába, belopja illatát a tavasz...

Az egyik ablakba egy nagy, fekete macska ugrik fel a szobából. Megáll. Szétnéz, hogy nincs-e a közelben a kutya, vagy nem szól-e rá valaki. Megfordul. A meleg ablakpárkányon keresi a kényelmes fekvőhelyet... - aztán lassan elnyújtózkodik, mint szomorú ember lelkében a bánat... Egy sereg veréb csiripel a házereszen. Ugyan miről csipoghat ez a kopott, szürke sereg?

- Nem fázol, öreg Csap? - érdeklődik Robi az ajtójuk előtt elhaladó Firmától.
- Nincs hideg! Hiszen már egy hete, hogy a mosdóvíz se fagy be a szobánkban ...
- Sízni méggy?
- Ja! ... Szervusz.

Nagy lendülettel megindult a csillogó havon. Robi már éppen a csodálkozásának akart kifejezést adni, hogy a kammer egyedül megy, amikor látta a hegy felől rohanni Csap után Csuszpajzt. Elválaszthatatlanok.

Nyílt a szobaajtó. Robi hátrafordult. A háziasszony jött. Nem tudja tovább kiadni nekik a Lövért. Elsején átveszi az új tulajdonos.

- Eladtuk, kérem - meséli Teréz néni - mert az uramat, teccik tudni mérnök úr, nyugdillazták a vasutná. Hát, gondoltuk, emenünk Kópházára, mert ott is van egy kis házunk, meg egy pár hold föld. Én nagyon sajnálom a mérnök úrékat... Sohse volt semmi baj...

Egészen elérékenyedett. Sokáig bizonygatta még Robinak, hogy ő pedig nagyon szerette a mérnök urakat.

Alig, hogy kiment, hazajött Attila.

- Te, bulek! Én három napra tanulmányútra megyek a szakkal. Keress lakást valahol. Vitess át mindent. Érted?
- Igen. Hol keressek lakást?
- Mindegy - szólt Robi. Összecsomagolta rajzait. Elment.

Attila átöltözött. A vállára kapta sítjét és megindult a hegyre. A Lövérkörútnál felcsatolta a talpakat s hosszú, egyenletes léptekkel szelte az olvadó csillogó havat.

Néha megállt. Mosolygó, életkedvet sugárzó sötétkék szemét végighordozta a tájon. Elnézte a haragoszöld fenyőket, a lombtalan fákat, a hófedte hegyeket. Aztán megindult hatalmas irammal, mint hogyha a benne dühöngő energiák követelnék tőle, hogy rohanjon és nekifeszült, nagy lendülettel kitombolja karja és lába ernyedő puhaságát. Nagy, mély lélegzetet vett, mintha sóhajtana. Szőke haja belehullt szemébe. Arca piros volt, mint a rózsa.

Megállt.

A fenyves felől valaki integetett felé.

- Tila... Tila...

Arra adta a fejét. Ditke volt. Hatalmas szökésekkel mellette termett.

- Csókolom a kezét! Már itt? - kérdezte csodálkozva, miközben megfogta a lány kezét.

- Háromra beszéltük meg. Nem?

- De ez a nagy pontosság - nevetett Attila, s leeresztette a sokáig őrzött kezét.

Megindultak a Károly-magaslat felé. Lassan. Beszélgetve. Az út most felfelé kapaszkodott. Gyakran megálltak. Ilyenkor visszanéztek a völgybe, s úgy látták, a világon csak ketten vannak. Úgy látták, hogy az ő izzó, lángoló szerelmük előtt most meghajlik minden. Lehajtják fejüket a hóterhes fenyők, a lombtalan ágak, csillogó házak a zöldpatinás várostorony is mintha égi áldásként hullana rájuk a szűztiszta, felhőtlen égről a nap ezernyi sugara. Leborult előttük a világ, megfutott előlük a halál és meghódolt az élet... Tél volt, s mégis tavaszról dalolt a szívük.

Röpült az idő. A kislány gyakran elcsúszott, s ilyenkor nevetve segítette fel Attila.

- Kedves! Nem megyünk el holnap moziba? - kérdezte Attila.

- Jó! Úgyis szombat van. Feljön értem ötre? Utána talán el tudjuk csalni a mamát a Pannoniába egy kis táncrea...

- Nehéz lesz - aggodalmaskodott Attila.

Felértek a csúcsra. Ditke kipirult arccal állt meg és csillogó, örömteli szemekkel nézett szét. Fekete hajával játszott a szellő. Attila ráterítette kabátját és arra gondolt, hogy milyen jó lenne szellőnek lenni, kócolni azt a sötét, illatos haját, csókolni azt a rózsás arcot...

- Milyen jó itt lenni! - sóhajtott halkán Ditke.

- Mintha Isten közelebb lenne. Tisztább itt minden. Az élet, a vágy, a szerelem. Látja, kedves, ezért leszek én erdőmérnök.

- A természet csodálatos templomában tisztábban ver a szív, szebb az élet. Elmarad messze a város poros utcáival, kalmárlelkű, sápadt, beteges embereivel... Itt még a szó is imává szépül, a sóhaj is zsolozsmaként száll az ég felé...

Egy kicsit elhallgatott. Aztán hirtelen odafordult a kislány felé:

- Ditke! Eljönne velem messze, egy kis erdőbe, leélni egy hosszú életet?

A kislány ránézett. Kigyúlt az arca. Lassan a fiú vállára hajtotta bozontos szép fejét és halkán ejtette el a szót:

- El...

Aztán két erős kar ölelte át a vállát. Két tüzes, vágyteli ajak forrt össze, s küldött egekbeszálló áldozatot annak, aki meséket mesél a szellő szárnyán zsongó erdőkről, kis szarvasokról, virágos erdei tisztásról, egyszerű vadászkastélyról, szaladgáló göndör hajú kis "erdőkerülőkről"...

És álltak fenn a hegyen csodálatos szobraként a hófehér szerelem szent megnyilvánulásának. Hófehér hegyen, hófehér tüzek!

A szerelem nagy, szent prelúdiuma volt ez. Csodálatos megálmodott ezerszínű hang egymásra találása, fenséges összhangja, gyermekálmok csodaszép tündérmeséje, amelyről azt hisszük, hogy valóra válik. S hány ember jön még a fekete, gyémántszemű kisleányért, s leteszi eléje a szívét. Mind, mind aranyos ragyogású, tiszta, szép szív - kívülről, de belülről üres, csupán a látszat csillogó bevonata teszi fényessé. A tündérlány megkopogtat minden szívet, s a végén azt mondja erős, határozott hangon:

- Nézzétek, nekem egyszer fönn a hegyen bíborvörös alkonyi pírban valaki, mint arany áldozati kelyhet, nyújtotta felém a szívét. Azt választom.

... mert a nők nagyon mélyen tudnak szeretni, s az első szerelem fenséges érzése örökké él a szívükben, s úgy érzik, hogyha az élet nem hoz boldogságot nekik azzal, azzal az elsővel milyen szép lett volna.

A férfi szerelme nem ilyen. Lepkeszerelem. Száll virágról virágra, s vad féltékenységgel vigyáz arra, hogy más lepke az ő virágaihoz hozzá ne nyúljon. Úgy járnak a férfiak az életben, mint a mezőn. Szednek sok tarka mezei virágot, leányszívet és a végén, amikor az élet tikkasztó melegében hazafelé mennek, a tehernek látszó virágot leteszik, nem hagynak meg egy szál kékszemű búzavirágot, egy pirosarcú pipacsot se, csak otthon veszik észre, hogy egy bogáncs ragadt hozzájuk.

Milyen szép lenne, ha fenségesen szép prelúdiumok után csodálatos, százszínű muzsikát hozna az élet s a végén csendes, mélységesen emberi, boldog akkorddal halna el, mint hófedte csúcson a tavaszi szellő ott fenn már öreg, sivár tél tapad ugyanahhoz az élethez, a szellő... melynek alján virágzó pompában, ragyogó fényben ezer és ezer szerelmes szív új, szent prelúdiumokat zeng.

Egyszerre megtudta az egész város. A főiskolások mellrekókadtt fejjel jártak az utcákon. Olykor megálltak, halk szavakat mondtak.

- Tegnap találta meg Zotyó... a Károly-magaslaton - megfagyva... szegény Ottó...

Valami hihetetlen szomorúság szállta meg az egész várost.

Délben közgyűlés volt, ahol az ifjúság halottjának eltemetéséről tanácskozott. Kimondották a kéthetes gyászt.

- A gyász alatt semmiféle nyilvános helyen, ahol tánc, zene van, megjelenni nem szabad.

A tornaterem fátyollal borított ablakai alig szűrik át az életadó nap ezerszínű fényét. Sötét van itt. Fenyőillat. A ravatal díszes pálmái és virágai közt füstölgő, nagylángú kandeláberek égnek. Hat díszruhás bányász és erdész kardján reszket a láng lobogó fénye.

Nagy csend van itt. Hideg, kriptai nyugalom.

Olykor jön egy-egy kíváncsiszemű balek megnézni a ravatalt, vagy valaki a városból.

Csak egy ember áll ott a ravatalnál lehajtott szomorú fejjel: Robi.

Felújul az őszi séta emléke lelkében. Körülöleli a múlt sok kedves perce. És mind ide vezet, ehhez a lezárt érckoporsóhoz, amely mellett kivont karddal őrzik egy öreg selmeci burs nagy álmát bajtársai.

Robi nem vádol és nem ítél, ő csak azt érzi, hogy valaki megint elment tőle s az élet siralomvölgyében mindjobban magára marad.

Temetés.

A városra ráteríti fekete gyászfátyolát az este. A Szent Mihályban nyolcat üt az óra. Tompán, szabályosan.

A ravatalnál halkszavú, bánatos beszéd. Fényes papi segédlet.

Komor gyászének.

Szerencs fel! örök végtelen az éj,

Szerencs fel! Rémes az örvény,

Az aknán leszállva, mely szirtes, mely mély,

Jutunk mi az érchez letörvén.

Elrejtve ott mélyen a földben alant

Sorstűzte célunkat takarja a hant...

Megindul a menet.

Nincs meghatóbb, megrázóbb, mint a bányásztemetés. A föld mélyének vándora száll le ekkor hazájába, az örök mély aknán, hogy soha, soha ne jöjjön fel. Az est gyászbaringó sötétjét a fáklyafény egekbeszökő lángja és a bányászlámpák sápadt fénye világítja csak meg. Ez a szomorú éjszakai temetés, mintha örök nagy szimbóluma lenne a bányász sötét, rejtelmes életének, a fénytelen titkok hazájának, ahol olyan közel van a zörgő csontú rém a halál.

A menet most jön ki a főiskola kapuján. Elöl a brennbergi bányászzenekar fújja a halotti indulót. Utánuk a gyászfátyollal bevont Ifjúsági Köri zászló következik. Kivont kardú, díszruhás bányászok és erdészek sorfala közt a halottaskocsi. Kimért, hosszú lépésekkel megy utána az elnök. Majd apró Davy-lámpákkal kigyózó szalamanderben jön a bányászok végtelen sora. Kétoldalt az erdészek lobogó, messzefényű fáklyája világítja meg a gyászmenetet. A halottaskocsit elborította a virág és koszorú. Az érckoporsón cifra ezüst betűk: Bakky Ottó, élt 26 évet. Rideg, megszokott szavak. Úgy rőtta rá egy ember, aki nem érez, aki pénzt kap azért, hogy odategye azt a néhány betűt, s amit pénzért csinál az ember sohasem a szívével készíti. Törődik is ő azzal, hogy élt vagy nem élt, hogy 26 vagy 62-e a szám...

Sok bámész nép az utcán. Nézik a ragyogó királyi pompát. Talán irigylik is. Míg élt, vackokban, rongyosan, éhesen, sápadt arccal, beesett mellel kószált az utcákon, nem irigyelte senki. Éhezett. Ki tudja, miért? Talán, mert büszke, dacos lelke nem tudott kolduspénzt elfogadni, kegyelemkenyéren élni? Vagy csalódott az emberekben, akik mindig készek segíteni, ha már nem lehet, s úgy mondják, jóban, rosszban együtt vannak barátjukkal, míg a szerencse és a jólét is vele van. Aztán sem hagyják el, csak lassan megfeledkeznek róla.

A koporsó mellett kimért, lassú léptekkel megy a díszőrség. Utána a professzorok... És egyhangúan kopog a klopacska. Nagypénteki templomi kereplők rideg, szívbemarkoló gyászzenéje ez, mintha a halál csontujjaival dobolna a koporsófüdőlen.

A sírnál Robi beszél. Lassan. Halkan. Szívhezszólóan.

... Egy bányász indult el az örök, végtelen aknasírba. Ellobbant lelke pislogó, halványfényű lámpája. Sokan azt mondták, meghalt. Nem halt meg, csak hazament minden bányászok hazájába, a földbe, amely élet, vágy, mindennapi kenyér...

A vadász-díszszázad dübörgő lövése megremegteti az eget. Majd csendesen felzokog a hegedűn Ottó utolsó nótája:

Fiúk, ha majd remeg kezemben

E bús nedűvel telt pohár

S a vén kaszás ágyam fejénél

Már végórámra vár,

Ne féljeteK, elrendelém már rég

A tort, mit értem tartsatok

S ha elmennék is én közületek

Fiúk!

Mulassatok, ne sírjatek.

A tavaszi csillagvirágos égmezőről most hatalmas ívben szikázva fut le egy csillag...

A bányászok, míg rögöt dobnak a koporsóra, egy utolsó " Jó szerencsét !" köszönnek annak, aki utoljára száll le a föld mélyébe. Az erdészek ellobbantják a bányászokkal együtt a Davy-lámpák fényét és a fáklyákat, mintegy az életben ellobbant, kialudt emberi lélek tüzét szimbolizálva.

Temetés után tömött sorokban vonul az ifjúság pohártörésre. Hosszú asztalok mellett állnak a Firmák, balekok. Telt korsó a kezükben. Eléneklük a gyászindulót. Sötét a terem és sötét a szalamandervezető hangja, amint belemondja a csendbe:

- Silentium! Ad maestrum salamandrum parati estis?

- Sumus!

- Surgite! Ergo Salamande, Salamandri, Salamandrorum pro defuncto academico montano Bakky Ottó alias Skiz.

- Eks!

Kiürülnek a korsók.

A szalamander-vezető elkezd az asztalfőn a kopogtatást. Két hosszabb és három rövidebb időközben ütötte a kemény tölgyfaasztalra a korsó fenekét. Sorban egymás után mindig többen és többen verték ezt az egyhangú, zúgó ütemet, míg végre háromszáz diák döngette korsójával az asztalt. Zúgott, recsegett minden, kísérteties dübörgő zaj volt. Majd súrolni kezdték a poharat az asztalon. Sistergő zajjá lohadt a nagy dübörgés... Mikor az utolsó is az asztalt dörzsölte, odavágták az

üres korsót. Ne igyék többé senki abból a pohárból, amelyikből egy selmeci burs emlékére ittak!

A korsók fülét gyászszalaggal átkötötték. Hazavitték szomorú?

Robi a temetés után következő napon elutazott a negyedévesekkel tanulmányútra.

A balek nyakába vette a várost, hogy lakást keressen.

XIII.

- Na, balek, van lakás? - kérdezte Robi, ahogy meglátta az állomáson ácsorgó balekot.

Attila örömmel újságolta, hogy egy igen "genter" lakást talált. Rendben van minden.

Kettesben megindultak a soproni éjszakában haza.

Kossuth Lajos út. Vasrácsos kerítés. Díszes kert. Hosszú folyosó. Barátságos kis kamra.

- Jól van, bulek! Derék hely. Lakik-e még itt valaki?

- Csak a házigazda meg a felesége. Ott a túlsó oldalon. A folyosó másik végén.

- Jól van! - örült Robi. Odament az ablakhoz. Kitérta. Kinn már eltűntek a hófoltok a földről. Egészségesen friss levegő csapott a szobába...

Odakint tavasz van. Az élet ezer csodája bomlani kezd. A sivár, élettelen földre rálehelte alkotó csókját a tavasz. Ilyenkor a szellő tele van égető, perzselő mámorízzal és ezt úgy szívja magába mindenki, mint az ópiumot... édes, lázító kábultság az élet. A vérben rózsá- és ibolyaillatok keringenek. Az ajk, mint kitelelt méh, virág után vágyik, hogy mézet lopjon. Megmozdulnak a renyhe, tétlen karok, hogy pattanásig feszülő izmaikkal beleszóljanak a tavaszi zsongásba. Az éjszakában muzsikaszó ölelkezik virágillattal. A vágyak megnyúlnak, mint késő délután az árnyék. Titkokat szüretel az éjszaka és sorsok dőlnek el. Letaposott tavaszi bimbók fetrengenek az út porában, mert nem tudtak ellenállni a megnőtt tavaszi vágyak sziréni hívásának. Az ősz az élet estje, a tél a nappala, a tavasz egy mámoros pezsgőbefülő andalító keringős báli éjszaka, míg a nyár a reggeli mámor a már józanabb fejjel, de még mindig bolondságokra hajlamos kedvvel. Robi kinézett az ablakon. Benne is titkon, fene nagy vágyak égtek. Az égen kódorgó hold vigyori képpel nevette ki, mintha mondta volna:

- Nem látod, te bárgyú ember, hogy kint ezrével bolyongnak fekete fák közt, villanyfényes utcákon emberek, s élvezik az édes tavaszi méreg ízét. Gyere ki odúból vén legény. Én illetudó vagyok, ha akarod arcomat elfödöm felhőronggyal, hogy ne féljeteK.

Messziről a feketelombú fák csalogatták.

- Gyere, alattunk megbújhattok. Rátok terítjük árnyékunkat. Elveszett tavaszok sose jönnek vissza.

Lengőjárású lánykák húztak el az ablak előtt. Dalolt a kis kopogó cipő:

- Gyere ki, légy társam az én kis úrnőmnek. Ne hagyjátok elfutni a mámoros tavasz egyetlen percét sem...

Robi ökölbe szorította kezét s csak annyit mondott:

- Nem!

Aztán az ágya felé akasztott képet odatette maga elé, s nézte, nézte... Kezébe vette a nagyhasú mandolint, s nótát fakasztott a régóta szótlan húrokon. Tiszta, szép hangok repültek ki a tavaszi estbe, s játszottak holdfényel, hulló csillaggal, kis bimbóval és leányszívekkel... pedig ez a tengernyi nóta mind annak az aranykeretes kis képnek szólt.

Az óra tizet ütött... Eltette a mandolint, a képet. Kihajolt az ablakon.

Egyszer csak megretten. Nem messze egy bánatosan szép hangú leány énekelt.

Robi felfigyelt a hangra... a nótára.

... Bús panaszom felhallatszik

A csillagos égig.

Az éjszakát csak terólad

Álmodozom végig...

Kirohant a kertbe. Lassan a kivilágított ablakhoz lopózott. Felállt a kiugró falra. Felkapaszkodott az ablakpárkányra...

Odabenn öreg karosszéKben törődött ember pipál... mellette egy leány varr... Nati...

Nem tudta, hogyan került vissza a szobába.

Az ágyán feküdt. Ruhástól. Nyitott, messzirenéző szemmel. Nem tudott elaludni.

Eddig sohasem kereste a lányt a városban, mert inkább élt remegő lélekkel a bizonytalanságban, ahol reménymécsét mégiscsak táplálhatta egy szóval: hátha... mint a rideg, való kegyetlen és kíméletlen igazságtudatában. Most mindenre pecsétet tett ez a mámoros ízű tavaszi este. Kilopta lelkéből minden reménységét, s a valóságot úgy dobta elé, mint éhenkórász kutyának az ember a csontot.

Mindennek vége.

Robi csak nézte, nézte a mennyezetet. Nem érzett és nem gondolkodott csak várta, hogy jön valaki, aki segíti neki elhagyni a siralom völgyét, aki megadja neki a kegyelemdöfést...

Hiába várt, nem jött... nem jött... senki.

XIV.

192... március 14.

Reggel láttam elmenni. Nagyon megfogyott. Arcára sok idegen vonást húzott az élet. És olyan törődött volt. Nekem, érzem, ki kellett volna rohannom, s azt mondani neki: Robikám, tévedsz, én nem vagyok asszony. Ez a nagybátyám. Tied vagyok. Tied!

De így talán jobb. Sok a dolga. Tanulhat. Nem kötöm le az idejét. Szabad.

Olyan borús szemmel tud nézni. Oly betegnek, elhagyatottnak látszik, s én úgy érzem, már nem sokáig bírom...

Milyen furcsa volt, mikor idejöttem Sopronba. Hogy megremegtetett az első foltos gruben. Elszorult a szívem, s a kérdések ezer tépázó karja csimpaszkodott lelkembe... Itt van-e? Enyém-e még? Nem felejtett-e el? Szeret-e?... Aztán keresni kezdtem kutató szemmel. Egyik délután az ablakban álltam, s ahogy néztem a zsongó emberáradatot, megpillantottam Robit és vele egy gyönyörű fekete lányt. Csak néztem... néztem őket... Forogni kezdett a világ körülöttem. Homályos szürkeségben vörös és zöld karikák lebegtek felém, míg az egészet letörölte egy sötét, fekete szín.

Amikor a szemem kinyitottam, csak nagybátyám nyugodt, de aggódó tekintetét láttam. S ez a két tiszta szem, mintha azt mondta volna: Nem az a szomorú szerelem, amikor elcsattant csókot, meg nem valósult álmokat sirat az ember. A reménytelen szerelem az, amikor Isten áldásával indul valaki párjával az életbe és a családi tűzhely meleg, biztató lángja kialszik, s marad a szürke, fénytelen hamu...

Légy erős, lánykám. Oly jó szenvedni azért akit szeretünk: oly jó szeretnünk azt, aki szenved értünk.

Aztán megtudtam Attilától, hogy ő udvarol annak a fekete lánynak. Vermes professzor úr lánya. Robi régóta ismeri. Mégsem szállt felzaklatott, háborgó lelkekre nyugalom. Sokáig, nagyon sokáig mart még a kétség.

Most már tudom, hogy nagyon szeret...

Miért nem közeledtem tiszta szóval felé? Miért lopakodott lelkembe a féltékenység őrzítő mérge? Hinni kellett volna benne. De én tudni akartam, hogy kitartott-e az ígérete mellett. Bíznom kellett volna a tempus szó megingathatatlan erejében, amely megdönt távolságot és időt.

De neki is bíznia kellett volna. Annak az éjszakának igézetes szép ígérete nem lehetett leszálló füstű Káin-áldozat. Mi a szerelem hótiszta máglyáján egymást áldoztuk egymásnak örömet harsogó zsoldáros kedvvel.

Azt hiszi, hogy férjhez mentem. Hát nem Selmec boldog, régi fészke lopta bele az én szívembe is az akadémikus titkok és tradíciók fenséges erejét? Mi, selmeci lányok meg tudjuk tartani a hagyományokat erősebben, mint akárhány burs, mert mi ott éltünk a Leányvár alatt, a girbe-görbe utcák valamelyik házában és az akadémikusok ezer szépséget rejtő szokásait úgy ismerjük, ahogy illik azokat ismerni a kohlenbrennertől az Ultra-supra veteránig...

Miért kellett ennek így történnie? Miért?

Benn voltam a szobájában. Nagy rajzok, táblák, könyvek közt ráakadtam sok régi ismerős emlékre. Ott volt a mandolin. Hányszor szólta ez az ablakom alatt otthon, Selmecen... ő játszott rajta csendesen... de oly szépen, mintha a szíve húrjain pengetne forró dalokat...

A gruben is ott volt. Milyen furcsa a szív át van szakadva. ő tépte volna el? Nem hiszem. A sors furcsa játéka lehet. Vagy ki tudja? Megvarrtam. Ne hordjon a kabátján se megsebzett szívet.

Olyan furcsa ez. Egymás mellett lakunk. Szeretjük egymást és mégis, egymástól nagyon távol vagyunk. Egy a gondolatunk is és mégsem akarunk egymásra találni. Szenvédünk apró kis semmiségekért, félreértésekért.

Most érzem igazán, hogy milyen nagyon kimondhatatlanul szeretem. Meddig tart még, mert én már nem bírom... nem bírom... tovább...

*

A leányszoba ablakán ömlik be a fény. A kis fehér íróasztal mellett egy nyitott naplóra borulva valaki valakiért.

XV.

- Te balek, én nem tudom, hol a csudába van a valéta szalagom dühöngött Robi, miközben minden lehető és lehetetlen helyet átkutatott. A balek hallgatott.

Robi elsietett, hogy vegyen estére a szalagszentelőre egy új szalagot. Attila pedig átfutott a szomszédba.

- Nati... Nati - lihegte elfulladva, - kész a szalag, mert Robi újat akar venni?

- Kész, Attila! Tessék! - nyújtotta feléje a leány a szalagot.

Égő piros szív volt ráhímezve, benne arany, csillogó betűkkel egy szó: Tempus! Félkörben egy sor írás bujkált a tölgylevelek közt: Ballag már a vén diák...

Nagyon szép volt! Látszott rajta, hogy forró szeretet vezette azt a kezet, amelyikkel hímezték. Látszott rajta a gond, a féltő szeretet...

Robi későn jött haza. Sietnie kellett az öltözéssel. A balek csendesen, egyhangúan mondta neki:

- Robi megtaláltam a szalagot - és nyújtotta felé a kihímzett kincset.

Robi ránézett.

- Kié ez?

- Tied...

Az öreg diák arca színeket játszott. Dühös vadsággal akarta széttépni a szalagot... De a balek odaugrott. Megfogta a kezét. Robi először szikrázó szemekkel nézett a balekra, mintha arra gondolt volna, vajon széttépje-e a szalaggal együtt. A lelkében ekkor kimondhatatlan undort érzett Nati iránt.

- Hát nem elég, hogy megszegte az ígését - gondolta -, még ráadásul, mint asszony, csalja az urát és mer neki, akitől mindent elvett, akinek életét a sárba taposta, kiengesztelésül egy hímezett rongyot küldeni. Szívet hímezett rá, tempus szót bele, hogy felszaggassa a sebét s talán gúnyosan és kárörvendő széles nagy mosollyal mulatott is, mikor varrta...

Attila Robi vállára tette kezét:

- Robi hiszen ez nem a férje. A nagybátyja...

- Mi??? - kapta fel a fejét Robi.

- Nati vár rád... a tiéd!

- Bulek, nem hazudsz? - kérdezte fellángoló szemmel Robi és be sem várva a bulek feleletét, rohant kifelé.

Egy perc sem telt el, s ott álltak egymást forrón átölelve a szomszéd szobában, a jó Isten tudja meddig...

*

Éjfél volt. Kialudtak a lámpák. A szalagszentelő esten felhangzott az utolsó nóta:

Ballag már a vén diák... tovább...

A valétánsok bal karjára felkerültek a zöld valétszalagok... Egy pár hét és rongy filiszterekké vedlenek az Isteni Fényben Tündöklő Firmák, sok kedves, boldog diákévet átélt Ultra-supra veteránok.

Ebben a percben felmerült lelkükben egész diákéletük. Egyik sem sajnálta az itt töltött négy-öt évet, de még a nyolc-tíz esztendő se.

- Nyolc-tíz esztendő! - rázza a fejét a filiszter, s talán évekig eltöpreng azon, hogyan lehetséges ez. Pedig egyszerű. Az a selmeci diák, aki ily hosszú ideig van a főiskolán, vagy kislányt szeret reménytelenül, vagy sört kegyetlenül. Tertium non datur!

Az ünnepség után odaszólt Robi a primásnak:

- Te, Kari. Most utánam!

*

Megálltak az ablak alatt. Halkan, nagyon halkan, hogy beszövdhessék a kislány álmái közé, húzták a nótát:

Csak egy kislány van a világon...

Tavaszi szél játszott a hangokkal. Teleszórta virágillattal a nótát, a szíveket...

Nati mosolyogva ébredt a fehér párnákon... Zene szólt a kertben, mint valamikor régen... Selmecen... a kövirózsás ház ablaka alatt... A város más, az emberek mások... csak ketten vannak, akik még mindig a régiek...

A Firma nézte az ablakot. Úgy, mint régen, otthon, Selmecen. Könny nedvesítette a szemét...

Az ablakban kigyúlt a fény.

XVI.

Az Alm kis füstös termében együtt ültek megint a Selmeci Sasok. Senki sem hiányzott.

Az öblös korsók tele voltak az isteni nedűvel. Vígan szólt a nóta, s Robi felé emelkedtek a kezek:

Jó estét cimbora! most rajtad van sora

Az áldomás ivásnak!

Mert máma inni kell! Mert máma inni kell!

Csak öntsd beléd, a drága lét

Csak öntsd beléd, a drága lét.

Jó pajtás itt jobbról, jó pajtás itt balról.

Egymásért egy kortyot igyunk csak korsónkból

Halli hó, hej pajtás ez jó!

Aztán beszélgettek. Hosszúra nyúlott a mulatozás. Éjfél tájban Robi emelkedett szólásra.

Csend feküdt meg a termet. Halkan, csendesen fogyott a mondanivalója.

- Fiúk! Búcsúzom tőletek. Egy filiszterré vedlett senki mit is kereshet Isteni társaságban? Elhagyom a " Selmeci Sasok " büszke fészket és csak arra kérlek titeket, sose feledkezzetek meg célunkról. Nekünk vissza kell formálnunk ezt a deformált életet. Itt minden burs testestül-lelkestül kell, hogy selmeci diák legyen!

- Fiúk! Ha valamelyiktek azt írja majd nekem, hogy nincs már balek, ki veletek tart, szégyenlik a foltos grubent, teher nekik a salamander, ha már nem akarnak jönni szakestélyre, s ha egyszer ti se lesztek többen, mint heten, ahányan elkezdtük a munkát, s megalapítottuk a Kört, akkor írjatok. Akkor hívjátok vissza az igazi selmeci diákokat, s akkor mi, csúf filiszterek, eljövünk, s magunkra öltjük még

egyszer a grubent, waldent, a fényes farbórt, s eltemetjük örökre a szent selmeci hagyományokat.

- Átadom helyemet Bödönnek, a legidősebbnek, aki itt marad közöttetek.

Bödön felállt. Helyet cseréltek.

- Pajtás, vidd útravalóul az ígéretünket, hogy mi szent célunkért örökké küzdeni fogunk!

Felálltak.

Ércesen, büszkén, biztató erővel csengett fel a búcsúnóta:

Ballag már a vén diák tovább ...

Mielőtt most elmegyünk tovább, tovább,

Egy szent fogadást még teszünk, tovább

Ha Selmec hív, mi ott leszünk,

Érette vesszen életünk, tovább,

Viszontlátásra cimborák !

- Vivat Selmec!

Bödön hangja keményen szól:

- Az utolsó selmeci diák egészségére általános ... Eks!

Kiürültek a poharak. Felcsattant a búcsúzó vén diákok visszavágyó nótája, amit a két filiszter, Robi és Zotyó oly szívből fűjt:

Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián,

Leraktunk minden vizsgát, no egy-kettő híján,

Megittunk egypár ekset és néhány létra bort,

A dicső firma az volt, ki szerte udvarolt.

Szép idő volt, jó idő volt, kár, hogy elmúlt, jaj, de kár,

Feleségünk majd lesz nekünk, aki számon kéri majd, hogy:

Selmec, Selmec, Selmec, Selmec

Te vagy az oka mindennek

Selmec, Selmec, Selmec, Selmec

Te vagy az oka mindennek.

*

A csillagvirágos éjszakában utoljára kiáltott Robi a fiúkkal egy éktelen nagy T-o-o-o-b-i-á-s-t.

Futottak is. Robi mellett Zotyó csoszogott. Odaszólt neki:

- Na, mi baj?

- Cimborá, adj már egy cigarettát. Ígérem, otthon két percig állok vigyázzban a tiszteletedre.

Robi ad.

- Adj már egy kis gyufát is, elvégre mindene nem lehet az embernek...

Szeles bulek nekiszalad egy fának, de csak annyit mond:

- Rosseb...

Apja fia.

Az Orsolya-téren Bagó a hattyú nyakába ült és ott siratta a selmeci hagyományokat. Alig tudták Robiék leszedni.

A rendőr el is kapta őket. Mind hamis nevet mondott be, csak Szeles bulek mondta az igazit...

Amikor elhagyták a rendőrt, rátámad Zotyó:

- Cimborá, úgy megváglak, hogy csak imitt-amott tűnsz fel a kanyarban. Hát hogy lehetsz ilyen számár! Mi mindnyájan hamis nevet mondtunk be, mi a csodának mondod te az igazit!

A bulek egy szót se szól, csak visszakutyagol a rendőrhöz. A fiúk látják, hogy a rendőr ír valamit. Azt hitték, hogy a bulek megőrült.

Mikor visszajön, Robi megkérdi:

- Mit mondtál a rendőrnek!

- Biztos úr kérem, bánt a lelkiismeret. A többiek az igazi nevüket diktálták be, én meg a hamisat. Húzza ki, aztán írja a rendeset: Vas János, Vadász utca 9.

XVII.

Rohan az idő gyorsan, észrevétlenül. Alig vesszük észre, s a nyárban benne vagyunk erősen. A zöldfülű balek lassan kinövi magát és kezd mindjobban látszani. Ő sem beszél már naiv négy évről, oklevélről, ellenben annál többet arról, hogy két egész fillérrel olcsóbb lett a sör, s egy pótvizsgajegy árából egy kis hordóval is kikerül. A balekság tanulmányi ügyekben is hajlik már a Firmák felé, tudniillik mindenről szeret beszélni, csak az indexről nem, hiszen az úgyis olyan, mint a szegény ember ruhája - hiányos. Rohan az idő és rohan minden vele.

*

Vermes professzor úr ék ablakába kora tavasztól egész addig, míg a víg stúdiók el nem széledtek, minden este behullott egy égő piros rózsa. Tudta ezt a professzor úr, tudta ezt a méltóságos asszony, de legjobban tudta az, aki kapta - Ditke. Vermes professzor úr ék ablakából kora tavasztól egészen addig míg a víg stúdiók el nem mentek, kihajolt minden szombat este valaki, s egy égő csókot kapott ajakára. Nem tudta ezt a professzor úr, nem tudta ezt a méltóságos asszony, csak az tudta, aki kapta - Ditke.

*

Rohan az idő és rohan minden vele... Elmúlt a nyár, s őszi szelek játszanak fogócskát Sopron utcáján s kohlenbrennerek játszanak balekfogócskát az állomáson. Elmúlt egy év, víg kacaj az ifjú arcon. Elmúlt egy év, mély barázda az apa homlokán... Múlnak az évek, halkabbak mindég a kacagások, mélyebbek mindég a gondszántott barázdák.

*

Ősz volt. Ott ballagtak a Lövésekben. Megfogták egymás kezét és úgy mentek, mint sok évvel ezelőtt. A fiú arcán még ott égett a néhány órával előbb letett szigorlat izgalma. A lány boldog mosollyal nézte az utat.

Már mélyen benn voltak az erdőben.

A fiú megállt. Ránézett a lányra. Megfogta mind a két kezét. Nagyon halkán beszélni kezdett:

- Emlékszel!... Valamikor rég, egyszer Selmecen, a ti kertetekben ugyanígy álltunk. Nagyon késő és nagyon szomorú őszt volt... Éreztük, hogy valami lesz... Akkor azt mondtam neked: Nati, nagyon, nagyon szeretlek... És hosszan, áhítattal megcsókoltam a kezéd... az ajkad... Emlékszel?

- Igen... És én rávarrtam örök szerelmem jelét, a selmeci diák karikagyűrűjét, grubenodra, a "TEMPUS"-foltot...

- Szeretsz még úgy mint akkor?

- Nem úgy, még jobban...

...És forrón megölelték egymást. Ajkukról leszakadt az igazi szerelem szent, nagy csókja. Sokáig álltak így összefonódva. Az őszi szél lágy nótákat dudorászott:

...feleségünk majd lesz nekünk...

A fáradt nap mosolyogva küldte megtört sugarát és hullt, hullt körülöttük az erdő fájáról az aranyszínű levél... és ők ott álltak egymást átölelve, boldogan az őszi aranyesőben...